Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

היינט 8 זייטען

Najer Folksblat פרייז 20 גראשען

# נייער פאלקסבלאט

אונפארטײאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

| Nr. 256/1251 | Łódź, Środa 9 listopada 1927 | פינפטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, יד מרחשון תרפ״ח | Nr. 256/1251 |
|---|---|---|---|---|

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 71-24.

Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel 2471.

## א ויסשטעלונג פון היסטארישע בילדער פון לעאפארד פיליכאווסקי

איז אפען אין לאקאל פון דער געזעלשאפט „ט א ז", אנדזשעיא 1, פון 11 פריה ביז 9 אווענד. איינטריט 1 זל., פאר יוגענד 50 גראשען. 177

## „הכסף יענה את הכל!"

געדענקט! פאר געלד קריגט מען די וועלט!

און געלד קען מען ערווערבען נאר אין דער קאלעקטור

**E. LICHTENSTEIN i S-ka**

## אויפפאדערונג.

דערמיט פאדערן מיר אויף אלע שיכטען און פערזאנען, וועלכע האבען נאך ביז איצט נישט די לאטעריע-לאסען פון אונזער בעריהמטער אין דער גאנצער וועלט קאלעקטור, אז זיי זאלען זיך פערזעהען אין אונזערע גליקליכע לאסען, ווי לאנג ס'איז נאך צייט.

אין חודש-בודזשעט פון יעדען איינצעלנעם מענש דארף זיך געפינען א פאזיציע: לאטעריע. די הוצאה איז א קליינע, און ברענגען קען זי אונבעדינגט גליק, וואס וועט ברענגען די עקזיסטענץ פון דער גאנצער פאמיליע צו א פולער גייסטיגער גלייכגעוויכט. אונזער קאלעקטור, אלס די איינציג גרעסטע שמ'ט מיט איהר גליק.

## ליכטענשטיין'ס לאס

אין שטוב, הייסט גליק און שפע אין שטוב

דארף זיין דער לאזונג פאר יעדער פאמיליע. אלזא פאלגט אונזער עצה! קומט אריין צו אונז אויף 1 מינוט און פערזעהט אייך אין אונזערע גליקליכע לאסען.

## שוין די לעצטע טעג פון לאסען-פערקויף!

די ציהונג פון דער 1 קלאס פון דער 16 מלוכה-לאטעריע הויבט זיך אן שוין מארגן. די גאנצע ציהונג דויערט 6 חדשים. ד. ה. ביז'ן 18-טען אפריל איינשליסליך.

**נאר פאר 10 זלאטעס** קען מען שפילען אלע 5 קלאסען.

געמערקט: ווער עס געווינט קרן אין דער

## אומזיסט

| | | |
|---|---|---|
| I קלאס בעקומט | א לאס צו דער | II קלאס |
| II „ „ | „ „ | III „ |
| III „ „ | „ „ | IV „ |
| IV „ „ | „ „ | V „ |

אזוי ארום קאסט צו אלע 5 קלאסען $^1/_1$ לאס נאר 40 זל.

„ 20 „ „ $^1/_2$ „ „ „ „ „ „

„ 10 „ „ $^1/_4$ „ „ „ „ „ „

## הויפט-געווינס 650.000 זל.

## אלגעמיינע סומע געווינסען לערך 20 מיליאן זל.

יעדער צווייטער לאס געווינט!

לאסען-פרייזען צו יעדער קלאס:

$^1/_4$ לאס — 10 זל. | $^1/_2$ לאס — 20 זל. | $^1/_1$ לאס — 40 זל.

אונזער קאלעקטור האט שוין אויסגעצאהלט פאר די געקויפטע און געוואונענע לאסען אין אונזער קאלעקטור

## א פאר צעהנדליג מיליאן זלאטעס.

טויזענדער פאמיליעס פערדאנקען זייער עקזיסטענץ די גליקליכע לאסען פון אונזער קאלעקטור.

אונזערע גליקליכע אדרעסען געפינען זיך:

**E. LICHTENSTEIN,** Warszawa, Centrala kolektury MARSZAŁKOWSKA 146, gm. ministerstwa Reform Rolnych obok „Kurjera Porannego"

**Łódź, Piotrkowska 72,** (gm. Grand Hotelu)

די פירמע עקזיסטירט פון יאהר 1835. קאנטא P. K. O. פאר לאדז 64.209

דעפעשע-בעשטעלונגען פון דער פראווינץ ערלעדיגען מיר שנעל און פינקטליך.

## אנאנסען אין „נייעם פאלקסבלאט" האבען דעם גרעסטען ערפאלג!

היילפערא: קורסען גאנישע

פאר שוואכבעפעהיגטע, שווער-ערציהבארע קינדער, שפראך-שטערונגען (שטאמלען, מויב-שטומהייט)

Dr. med.
**A Szmirgeld**

נערווען-ארצט

עלעקטריזאציעס, ליכטהייל-אפאראטען

**Cegielniana 6, tel. 51-89**

טעפאנגט פון 5—7 אווענד.

Dr. med
**BRAUN**

פאלודניאווא 23, טעלעפאן 40-26

ספעציאל-ארצט פאר הויט און וענערישע קראנקהייטען און מעגער-שוועכע.

בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (ה.ר.-אויספאל)

נעהמט אן פון 9—11 פריה און פון 5—8 אוונד.

Dr. med.
**WOLF EYCHNER**

פרויען - קראנקהייטען און אקושעריע

זגיערזער 11 טעל. 34-72

נעהמט אן אין דער לעטשניצע פעטריקאווער 294 פון 12—2 נאכט. און דערהיים פון 6-8 אוו.

Dr. med.
**STUPEL**
**Szkolna 12**

ספעציאליסט פאר הויט, האר און וענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע, רענטגענ-שטראהלען און קווארץ-ליכט, עלעקטרא-טעראפיע.

נעמט אן פון 12—3 נאכט. און פון 6—9 אין אווענד.

Dr. ADAM
**GROSGLIK**
Al. Kościuszki 27, tel. 51-78.

הויט און וענערישע קראנקהייטען און ליבט-הייל אינסט. נעמט אן פון 4—7 אין אווענד.

**Dr HELLER**

ספעציאליסט פאר הויט און וענערישע קראנקהייטען

האט זיך איבערגעצויגען אויף

2 נאווראט 2

נעמט אן ביז 10 פריה, 1—2 און פון 4—8 אוו. פאר פרויען ספעציעל פון 4—5 נאכט. 884

Lekarz D-ta
JULJUSZ
**Olszaniecki**

נעהמט אן פון 11 ביז 2 נאכט, און פון 7 ביז 8 אין אווענד, אויסשליסליך ציין-ציהען

Cegielniana 57 t. 61-40

| | |
|---|---|
| דאמען-באטען מיטגאבארדין, אדער מיט הו כעפלגש-ווילאגען — — — | 25 זל |
| „ „ „ „ „ „ גידריגע „ „ | „ 22 — — |
| „ „ „ טריקא „JERSEY" „ „ „ | „ 19 — — |
| מעגער-קאלאשען ווארימע — — — — — — — — | „ 12.70 |
| דאמען „ „ | „ 11.30 |

## דאנקזאגונג.

דערמיט דריקען מיר אויס דעם בעסטען דאנק אונזער געעהרטען סיים-דעפוטאט ד"ר ראזענבלאט פאר זיין בעמיהונג ביים מיניסטער סקלאד-קאווסקי וועגען די קעלער-בעקערייען, וואס האבען געזאלט פערמאכט ווערען, ווי אויך דעם געעהרטען ח' אדוו. ווייצמאן און דעם כלל-טוער לאווניק יאעל פאר זייערע אינטערווענצען ביי דער קאמונאלער מאכט אין לאדז אינ'ם זעלבען ענין. מיר זאגען אייך א יישר כחכם,

פאר די אינהאבער פון די קעלער-בעקערייען אין לאדז

**יצחק מאיר פאקולא.**

## בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאך איך באקאנט דעם געעהרטען פובליקום, אז אין מיין

ערשטקלאסיגען קאפע-הויז

**CENTRAL Piotrk. 48**
Telefon 62-11

טרעפען זיך צונויף די בעסטע עליטע פון דער שטאט און דעריבער קען איך נישט ערלויבען קיין שמאטע-בירזשעס אין מיין לאקאל, כדי נישט צו שטערען מיינע ג' קונדשאפט. איך בעט די שמאטע-הענדלער דאס אויביגע צו נעהמען צו קענטניש.

מיט אכטונג **Z. GELRUBIN**

אינה. פון קאפע „CENTRAL" Piotrk. 48

198

# „פיאסט" נעמט נישט אָן וויטאס'עס רעזיגנאציע

## בודזשעט וועט בעהאנדעלט ווערען דורכ'ן נייעם סיים.

### „פיאַסט" פיהרט איין דיסציפּלין.

#### וויטאס'עס רעזיגנאַציע נישט אנגענומען.

וואַרשאָ, 8. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט). היינט האָבען זיך אנגעהויבען די בעראַטונגען פון דער הויפּט-פערוואַלטונג פון „פּיאַסט". עס נעהמען אנטייל 25 פּערזאָן בראש מיט וויטאָס'ען.

עס זענען אָנגענומען געוואָרען אַ רייה רעזאָלוציעס: 1) וועגען אויסשליסען דעם דעפּ. אַנטאָני שמיגעל פון דער פּאַרטיי פאַר האַנדלען צום שאָדען פון דער פּאַרטיי; 2) וועגען איבערגעבען צו אַ פּאַרטיי-געריכט עטליכע מיטגלידער.

עס איז ווייטער בעשטעטיגט געוואָרען, אַז די מיטגלידער פון פּיאַסטישען סיים-קלוב, וועלכע זענען אַרויסגעטרעטען פון קלוב, זענען דערמיט אויך געווען אויס מיטגלידער פון „פּיאַסט".

דאַן איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז די פּאַרטיי בלייבט ביי איהר פריהערדיגען פּראָגראַם. ס'איז אויסגעדריקט געוואָרען אָנערקענונג דעם פיהרער פון דער פּאַרטיי וויטאָס'ן און זיין רעזיגנאַציע איז נישט אָנגענומען געוואָרען.

### דורך אַ דעקרעט וועט דער בודזשעט נישט פערעפענטליכט ווערען.

וואַרשאָ, 8 (טעלעפאָניש). פון מאַסגעבענדע קוועלען דערוויסען מיר זיך, אַז דער פּרעלימינאַר-בודזשעט, וועלכען די רעגירונג האָט פאָרגעלעגט דעם סיים דעם 31 אָקטאָבער ה. י. וועט איצט אינגאַנצען צוריקגעצויגען ווערען און שוין אַ גענויער מלוכה-בודזשעט אויפ'ן יאָהר 1928/9 וועט פאָרגעלעגט ווערען דעם נייעם סיים אין דעם ענטשפּרעכענדען טערמין. די קלאַנגען, אַז דער פּרעלימינאַר-בודזשעט זאָל דורכגעפיהרט ווערען דורך אַ דעקרעט פון מלוכה-פּרעזידענט זענען נישט ריכטיג.

### פערמשפט צום טויט

#### פאַר ערמאָרדען צוויי יודישע סוחרים.

בערלין, 8. (טעלעגראַפיש דורך י.ט.א.) פון נאַומבורג טעלעגראַפירט מען, אַז דאָרט איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס געגען פּוילישען בירגער שטשיגאָווסקי. שטשיגאָווסקי האָט אין יאָהר 1920 ערמאָרדעט אויפ'ן שאָסע 2 לייפּציגער יודישע סוחרים און ביי זיי צוגערויבט 150 טויזענט מאַרק. שטשיגאָווסקי האָט זיך אַ לאַנגע צייט נישט מודה געווען אינ'ם פערברעכען, לעצטענס איז אָבער זיין שולד בעוויזען געוואָרען. שטשיגאָווסקי איז פערמשפּט געוואָרען צום טויט.

### בעשטעטיגט דעם אורטייל איבער דעם מערדער פון איודישער סטודענטין.

וואַרשאָ, 8. (טעלעפאָניש) פאַראַיאָהרען אין נאָוועמבער האָט אין וואַרשאָ געמאַכט אַ געוואַלדיגען רושם דער מאָרד, וואָס איז פאָרגעקומען אין קריסטליכען אַקאַדעמישען הויז. דער קרבן פון דעם דאָזיגען מאָרד איז געווען די יודישע סטודענטין בראָניסלאַוואַ גורנאַ, וועלכע איז 1 אַ ווייגער ביינאַכט דערשאָסען געוואָרען דורך דעם קריסטליכען סטודענט פון וואַרשאָווער פּאָליטעכניקום, יוזעף טישקאַ, בעת זי האָט פערבראַכט ביי טישקא'ן אין צימער.

בעת דער אויספאָרשונג האָט טישקא ערקלערט, אַז ער האָט זיך געפונען מיט דער דערשאָסענער אין אינטימע בעציהונגען און געזאָלט מיט איהר חתונה האָבען, נאָר שפּעטער האָט ער זיך דערוואוסט, אַז זי פערראַט איהם. ווען זי איז געקומען צו איהם צום לעצטען מאָל, האָט זי איהם אַליין דערצעהלט, אַז זי האָט נאָר-וואָס געהאַט בעציהונגען מיט זיינעם אַ קאָלעגע.

ער האָט אין איהר אויסגעשאָסען פינף מאָל און דאָס זעקסטע מאָל צו זיך אין דער שלייף. די קויל איז איהם דורכגעפלויגען דורכ'ן לינקען אויג, וועלכעס ער האָט פערלוירען.

דאָס קרייז-געריכט האָט דעם מערדער טישקאָ פעראורטיילט אויף 4 יאָהר שווערע תפיסה.

נעכטען איז פאָרגעקומען די אַפּעלאַציע. טישקאָ האָט אַ לענגערע צייט געגעבען ערקלערונגען ביי פערמאַכטע טירען. פערטיידיגט האָט איהם אַדוו. יאַן נאָוואָדוואָרסקי.

דאָס אַפּעלאַציע-געריכט האָט דעם ערשטען פסק בעשטעטיגט.

### צוליב 4 זל. 50 גר.

#### דערשאָסען דעם פעטער.

וואַרשאָ, 8. (טעלעפאָניש). נעכטען שפּעט ביי נאַכט איז אין דער אויספאָרשונגס-פּאָליציי געקומען אַ יונגערמאַן און ערקלעהרט, אַז ער איז בעגאַנגען אַ מאָרד. ווייטער האָט ער דערצעהלט, אַז ער איז געווען ביי זיין 64-יעהריגען פעטער טאָמאַש טיינעראָוויטש, וועלכער וואוינט אין פּאַפּלין. ווען ער איז אַהיימגעפאָהרען, האָט ער פערלאַנגט פון זיין פעטער אויף אַ בילעט קיין וואַרשאָ 4 זל. מיט 20 גראָשען. דער פעטער האָט די סומע נישט געוואָלט געבען. דער יונגערמאַן האָט דעריבער אַרויסגענומען אַ רעוואָלווער און דערשאָסען זיין פעטער ביז דער ענין וועט אויפגעקלעהרט ווערען איז דער יונגערמאַן אַרעסטירט געוואָרען. ער הייסט יאַן סטעלמאָווסקי און וואוינט אין וואַרשא, דזשעלנא 93.

### עס געהט אויטאָמאַטיש...

וואַרשאָ, 8. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט). אין סיים-קאַנצעלאַריע זענען היינט אויפ'ן נאָמען פון סיים-מאַרשאַלעק איינגעפלאָסען עטליכע און דרייסיג דעקרעטען פון מיניסטאָרען-ראַט, וועלכע דער סיים דאַרף בעשטעטיגען.

### די פּאַלעסטינער אַרבייטער-דעלעגאַציע אַרויסגעפאָהרען קיין סאָוויעט-רוסלאַנד.

יפו. (י.ט.א.) פון יפו'ער פּאָרט איז אויפ'ן רוסישען שיף „טשיטשערין" אָבגעפאָהרען קיין סאָוויעט-רוסלאַנד אַ דעלעגאַציע פון די עקסטרעם-לינקע-אַרבייטער אין ארץ-ישראל כדי זיך צו בעטייליגען אין די פייערליכקייטען אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן 10-יעהריגען יובילוי פון דער באָלשעוויסטישער רעוואָלוציע. די דעלעגאַציע בעשטעהט פון 6 אַראַבישע און 5 יודישע אַרבייטער.

### דער איטאַליענישער קרוין-פּרינץ קומט קיין ארץ-ישראל

ירושלים. (י.ט.א.) ווי עס טיילט מיט די אַראַבישע צייטונג „פּאַלאַסטיין", קלויבט זיך דער איטאַליענישער קרוין-פּרינץ צו בעזוכען ארץ-ישראל אין קומענדיגען פריהלינג.

די רייזע פון איטאַליענישען קאָנסול קיין רוים זאָל אויך שטעהען אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם דאָזיגען בעזוך.

### די נייע געלד-אָרדנונג

#### דעקרעט פון מלוכה-פּרעזידענט.

וואַרשאַ, 8 (טעלעפאָניש) אין „דזשענניק אוסטאַוו" פון 5 ד. ח. איז פערעפענטליכט אַ דעקרעט פון מלוכה-פּרעזידענט וועגען ענדערען די געלד-אָרדנונג, לויט דעם דעקרעט, וועלכער איז שוין אַריין אין קראַפט, וועלען אויסגעאַרבייט ווערען מטבעות: 1) גאָלדענע צו 100, 50 און 25 זלאָטיס; 2) זילבערנע צו 5 און 2 זלאָטעס; 3) ניקעל – צו 1 זל., 50 גר. 20 גר. און 10 גר.; 4) בראָנזענע צו 5 גר., 2 גר. און 1 גראָשען.

די גאָלדענע מטבעות צו 25 זלאָטיס וועלען אָנגערופען ווערען מיט'ן נאָמען דוקאַטען.

וואַרשאַ, 8 (טעלעפאָניש) לויט דער נייער פעראָרדנונג וועגען דער געלד-אָרדנונג איז אויך רעגולירט געוואָרען דאָס אומרעכנען פון זלאָטיס אָדער זלאָטיס אין גאָלד. לויט דער דאָזיגער פעראָרדנונג וועלען אַלע רעכנונגען, וואָס זענען אויסגעשטעלט אין זלאָטיס, בעצאָהלט ווערען אַ זלאָטי פאַר אַ זלאָטי ווען אַפילו די רעכנונגען זענען אויסגעשטעלט געוואָרען דעמאָלט, ווען אַ דאָלאַר איז געווען 5.18 און איצט איז דער געזעצליכער קורס 8.90 די רעכנונגען אין גאָלד-זלאָטיס וועלען איבערגערעכענט ווערען אויף דעם אופן, אַז פאַר 1 אַלט גאָלד-זלאָטי וועט מען איצט מוזען צאָהלען 1,42 אין גאָלד. אין דער צוקונפט וועלען אַלע פערפליכטונגען מוזען אויסגעשטעלט ווערען אין גאָלד-זלאָטיס.

### אַ בלאָק פון די נאַציאָנאַלע-מינדערהייטען.

#### געשפּרעך מיט דעפּ. גרינבוים.

אין אַנ'אינטערוויאו וועגען די אונטערהאַנדלונגען און אויסזיכטען פון שאַפען אַ בלאָק פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען צו די קומענדיגע סיים-וואַהלען האָט דעפּ. גרינבוים ערקלערט:

די אונטערהאַנדלונגען ווערען געפיהרט שוין פון לאַנג און איצט זענען זיי אין אין פינאַל-סטאַדיום, עס זענען געווען געוויסע שוועריגקייטען, אָבער די מניעות ווערען בעזייטיגט.

דער בלאָק דאַרף אַרומנעמען די מינדערהייטען, וועלכע האָבען ביי די וואַהלען אין יאָהר 1922 געבילדעט דאָס 16-טייל; אַ חוץ דעם זאָלען צוטרעטען די ליטווינער, וועלכע האָבען אין די דעמאָלדיגע וואַהלען זיך נישט בעטייליגט.

בנוגע די פּאַרטייען, וואָס זאָלען אין בלאָק אַנטייל-נעהמען, איז די פראַגע נאָך נישט אינגאַנצען קלאָר, אָבער דעפּ. גרינבוים מיינט, אַז ס'וועלען אין בלאָק אַריין נישט בלויז די בירגערליכע פּאַרטייען, נישט גערעט וועגען די יודישע סאָציאַליסטישע פּאַרטייען, וועלכע וועלען אין אַ בירגערליכען בלאָק נישט געהן.

דעפּ. גרינבוים האַלט, אַז די „אגודה" דאַרף מען נישט איינציהען אין בלאָק דערפאַר, ווייל נאָך די וואַהלען אין יאָהר 1922 האָבען זיי ערקלערט, אַז זיי האַלטען זייער אַנטייל פאַר „אַנ'עברה", מ'דאַרף זיי אַלזאָ נישט צווינגען נאָכאַמאָל צו בעגעהן אַנ'עברה.

### פרייער אויסטויש פון סחורות צווישען אַלע לענדער

גענף, 8 (ספּ. טעל.) אויף דער זיצונג פון דער דיפּלאָמאַטישער קאָנפערענץ וועגען צוריק איינפיהרען אַ פרייען אינטערנאַציאָנאַלען סחורות-אויסטויש צווישען די לענדער איז איינשטימיג אָנגענומען געוואָרען אַ קאָנווענץ וועגען אָבשאַפען אַלע בעגרענצונגען און פערבאָטען פון אַריינפיהר און אַרויספיהר צווישען איין מלוכה מיט דער צווייטער.

אין דער קאָנפערענץ האָבען זיך בעטייליגט פאָרשטעהער פון 34 מלוכות. 15 מלוכות, צווישען אַנדערע אויך פראַנקרייך און בולגאַריען, האָבען ערקלערט, אַז זיי וועלען די קאָנווענץ אונטערשרייבען מאָרגען. די דעלעגאַציעס פון אַנדערע מלוכות, ווי למשל, רומענישע, וואַרטען מיט'ן אונטערשרייבען ביז זיי וועלען בעקומען די נויטיגע פולמאַכטען פון זייערע רעגירונגען. די איבעריגע דעלעגאַציעס, ווי למשל, די פּוילישע און גריכישע, האָבען ערקלערט, אַז זיי קאָנען נאָך פאָרלויפיג נישט אונטערשרייבען די קאָנווענץ.


נאָך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אין עלטער פון 40 יאָהר מיין טייערע פרוי, אונזער אונפערגעסליכע מוטער און מיין איינציגע טאָכטער

נ. ע. העגדל לאה אשת ר' אליהו נ"י קימעלפעלד

די לויה קומט פאָר היינט, מיטוואָך, דעם 9-טען נאָוועמבער 1927 (י"ד חשון תרפ"ח) פּינקטליך 12 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער-הויז, פולנאַצנא 12, וועגען וואָס עס טיילען מיט

די אין טיפען טרויער הינטערבליבענע.



יוד. געפליגעל-הענדלער-פאַריין אין לאָדז, פּאָמאָרסקאַ 17

דערמיט ערקלערען מיר עפענטליך, אַז די פירמעס פון די וואורשט-געשעפטען ס. דישקין און ד. דיאַמענט פּאַסען זיך פאָלשטענדיג צו צו די בעשלוסען פון ראַבינאַט און קויפען נור פון היגע שחיטה גענז.

גלייכצייטיג פאָדערן מיר אויף אַלע וואורשטען-מאַכער צו קויפען הויטען און ביילעקעס, נור ביי די פּערזאָנען, וועלכע וועלען פאָרשטעלען אַ לעגיטימאַציע פון אונזער פעראיין בעשטעטיגט דורכ'ן היגען ראַבינאַט, דען נאָר פאַר די יעניגע זענען מיר פעראַנטוואָרטליך, אַז זיי האַנדלען נישט מיט קיין פרעמדע שחיטה.

אין געגענפאַל וועלען מיר זיי פערעפענטליכען אין דער פּרעסע אַז זיי בענוצען צו זייערע וואורשטען פרעמדע שחיטה, אויף וועלכע עס איז דורכ'ן ראַבינאַט ערקלערט געוואָרען אַלס בחשש נבלה וטרפה.

מיט אַכטונג די פערוואַלטונג.

203



טיף ערשיטערט, צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון אונזער טייערע שעפאָווע

העגדל קימעלפעלד

שטעהען מיר מיט אַראָפּגעבויגענע קעפּ איבער איהר פרישען קבר.

דאָס פּערסאָנאַל פון דער פירמע.

205

# „נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז. 9 נאָוועמבער 1927.

## וואוהין?

### סיידען אין דער מדבר.

אויף דער גרויסער „דזשאָינט"-קאָנפערענץ אין טשיקאַגאָ איז, צווישען אַנדערען, בעריהרט געוואָרען די פראַגע וועגען די מעגליכקייטען פון א יודישער קאָלאָניזאַציע אין פּוילען.

די דאָזיגע פראַגע איז דערוועקט געוואָרען דורכ'ן וויצע-פּאָרזיצער פון „דזשאָינט", ה' דזשעמס ראָזענבערג, אין זיינע אויספיהרונגען וועגען דער נויטיגקייט פון יודישער קאָלאָניזאַציע אויף די ערטער. וואו יודען געפינען זיך אין קאָמפּאַקטע מאַסען, זענען געווען באמת אינטערעסאַנט.

דער ה' ראָזענבערג האָט זיינע בעהויפּטונגען דערהויפּט געשטיצט אויף די רעזולטאַטען פון דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין רוסלאַנד, און דער פּועל יוצא פון זיין רעדע איז געווען. אַז — פּוילען, וואָס איז פעראינטערעסירט אין א פערגרעסערונג פון איהר תּבואה-פּראָדוקציע דאַרף ערנסט בעטראַכטען דעם פּלאַן פון יודישער קאָלאָניזאַציע אין פּוילען.

עס איז דאָך א חוזק — האָט ער געזאָגט—צו רעדען וועגען אינטערשטיצען א ברייטע יודישע עמיגראַציע פון פּוילען. עמיגרירען? וואוהין? אפשר שיקען די יודישע עמיגראַנטען אין סאַכאַראַ-מדבר?

אזוי איז די מיינונג פון דזשאָינט און אפשר אויך... פון דעם סענאַטאָר דזשאָנסאָן!

צי מיינען, אַז די יודישע בעפעלקערונג קאָן געהאָלפען ווערען נאָר אין די לענדער, וואו זי וואוינט—דאָס איז נישט קרוב צו מיינען.

די ישועה ליגט אָפט צום נאָהענטסטען און מ'זעהט זי נישט.

אויף וויפיל אָבער יודען נויטיגען זיך דאָך אין עמיגראַציע, און דאָס איז נישט בלויז א מיינונג, א קאַפּריז פון יאָ-געפעלען, אָבער נישט-געפעלען, נאָר א לעבענס-נויטווענדיגקייט, אַנ'עקזיסטענץ פראַגע. אויף אזוי-פיל קאָן מען זיי נישט אָנווייזען אויף סאַכאַראַ...

פאַרוואָס זאָל טאַקי א וויצע-פּאָרזיצער פון „דזשאָינט" נישט וויסען, אַז חוץ דעם מדבר סאַכאַראַ און אנדערע מדבריות זענען דאָ נאָך ערטער, וואו מענשען קאָנען איינאָרדענען זייער לעבען.

לאָמיר ווייט נישט געהן לאָמיר זיך דערמאָהנען אין אַמעריקאַ טאַקי, אין וועלכער דער דזשאָינט האָט אפשר צופיעל פערגעסען, און דזשאָנסאָן האָט בכיון געשלאָסען פאַר דער איינוואַנדערונג!

מן.


בעמיש-באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריע

מאַגיסטער נ. שאַץ

פּעטריקאָווער 37, 2. שט., פראָנט

אַנאַליזען פון קאָל, אורין, לעכעך א. א. וו.

אורין-אַנאַליז — 4 זל.

טעכנישע אַנאַליזען: וואַסער, וויין, אָליוו, פאַרב-שטאָפען און פון אַלערליי טעכנ. פּראָדוקטען.

Dr. Med. I. WEINBERG

Cegielniana 47, tel. 6-02.

אינערליכע קראַנקהייטען, ספּעציעל פאַר לונגען- און האַרץ-קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.

נעמט אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 6–7.

Dr. H. Wołkowski

זאַכאָדניאַ 57 (צעגעלניאַנאַ 19)

טעלעפאָן 37-70

ספּעציעל-אַרצט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

נעהמט אָן פון 8—4 אין אָוונט. פאַר פרויען פון 4 — 5 אין א ספּעציעלן וואַרטע-זאַל.


## ווען וועלען פאַרקומען די סיים-וואַהלען?

### לויט דער קאָנסטיטוציע קאָן מען נאָך אויף זיי לאַנג וואַרטען.

אין די פּוילישע פּאָליטישע קרייזען ווערט איצט אַרומגערעדט די פראַגע וועגען דעם טערמין פון די קינפטיגע סיים-וואַהלען.

מען צווייפעלט אַפילו אין דעם, צי נאָכ'ן 28. נאָוועמבער, — ד. ה. נאָך דעם, ווי די מאַנדאַטען פון די איצטיגע דעפּוטאַטען וועלען זיך אויסלאָזען — וועלען פונאַנדערגעשריבען ווערען נייע וואַהלען.

יורידיש שטעלט זיך דער ענין פאַר אַזוי:

לויט'ן אַרטיקעל 13 פון דער וואַהל-אָרדינאַציע, פעראָרדענט דער מלוכה-פרעזידענט שפּעטסטענס אין א וואָך שפּעטער נאָך דעם, ווי די פריהערדיגע פאַרלאַמענט-מאַנדאַטען לאָזען זיך אויס (אַרט. 11 פון דער קאָנסטיטוציע, אויב עס קאָן נישט צוגעפּאַסט ווערען דער אַרט. 26 פון דער קאָנסטיטוציע". „די דאָזיגע פעראָרדנונג ווערט פערעפענטליכט ווערען אין „דזשעניק אוסטאַוו" און דאַרף ענטהאַלטען א וואַהל-קאַלענדאַר מיט דער בעצייכענונג פון חודש און טאָג אין וועלכען עס לאָזען זיך אויס די טערמינען. וואָס זענען פאָראויסגעזעהען אין דער אָרדינאַציע".

דער אַרט. 14 פון דער אָרדינאַציע שטעלט פעסט, אַז די אָפּשטימונג וועט בעשטימט ווערען אַמפריהעסטען אויפ'ן 78.-טען טאָג נאָך דעם, ווי די וואַהלען וועלען פערעפענטליכט ווערען אין „דזשעניק אוסטאַוו".

מחמת דעם, וואָס לויט'ן אַרט. 11 פון דער קאָנסטיטוציע ענדיגט זיך די קאַדענץ דעם 28 נאָוועמבער, ד. ה. 5 יאָהר נאָך דער ערעפנונג פון סיים, מוז דעריבער דער מלוכה-פרעזידענט, לויט די פאָרשריפטען פון דער אָרדינאַציע, פעראָרדענען די וואַהלען שפּעטסטענס אין א וואָך אַרום ד. ה. דעם 6. דעצעמבער.

דעם טערמין פון אָבגעבען די שטימען בעשטימט די וואַהל-אָרדינאַציע אויף אַזאַ אופן, אַז זי בעשטימט דעם פריהעסטען טערמין פון דער אָבשטימונג, נישט אָנגעבענדיג דעם ענדגילטיגען טערמין, אין וועלכען ס'קאָן שפּעטסטענס פאַרקומען די אָבשטימונג.

א צווייטער אַרטיקעל, וואָס איז נוגע די פראַגע, דער אַרט. 26 קלינגט, נאָך דער נאָוועליזירונג, אויף אַזאַ אופן.

„דער מלוכה-פרעזידענט לאָזט פונאַנדער דעם סיים און סענאַט פאַר דער צייט, וואָס זיי זענען אויסדערוועהלט געוואָרען, אויפ'ן פאָרשלאַג פון מיניסטאָרען-ראַט, מאָטיווירט דורך א מאַניפעסט. די וואַהלען וועלען פאַרקומען אין משך פון 90 טעג פון דעם אויפלייזונגס-טאָג".

פון דעם קאָן מען דרינגען, אַז דער סיים און סענאַט ווערט פונאַנדערגעלאָזט נישט נאָר פאַר'ן ענדיגען זיך פון דער קאַדענץ, ד. ה. פאַר'ן טערמין, נאָר אויך פאַר'ן אויסלאָזען זיך פון די מאַנדאַטען, דורך א מאַניפעסט פון מלוכה-פרעזידענט.

דערזעלבער אַרטיקעל בעצייכענט דעם טערמין פון די „וואַהלען", (אָבער נישט די אָפּשטימונג, ווי עס בעצייכענט די וואַהל-אָרדינאַציע) וועלכע דאַרפען פאַרקומען אין משך פון 90 טעג פון דעם אויפלייזונגס-טאָג און ד. ה. פונ'ם טאָג, וואָס ווערט אָנגעגעבען אין מאַניפעסט, אַלס דאַטע צום פונאַנדערלאָזען די געזעצגעבערישע הייזער, אָדער פונ'ם טאָג אָן ווען דער מאַניפעסט איז דאַטירט, אויב אין מאַניפעסט גופא איז דער וואַהל-טערמין נישט אָנגעגעבען.

דערצו דאַרף צוגעגעבען ווערען, אַז דער טערמין פון די „וואַהלען" איז נישט דאָס זעלבע, וואָס דער טערמין פון דער „אָפּשטימונג". די „וואַהלען" נעהמען אַרום אַלע וואַהל-פונקציעס, וואָס ווערען פאָראויסגעזעהן אין וואַהל-קאַלענדאַר, אָנהויבענדיג פונ'ם פאָרמירען זיך פון דער מלוכה'שער וואַהל-קאָמיסיע און ענדיגענדיג מיט די זיצונגען פון דער קרייז-וואַהל-קאָמיסיע פאַר'ן סיים און סענאַט, וועלכע שטעלען פעסט די רעזולטאַטען פון דער אָפּשטימונג.

פון דעם אַלעמען דרינגט מען אויך אין די פּאָליטישע קרייזען, אַז די רעגירונג האָט אויך קאָנסטיטוציע-מיטלען, כּדי דעם טערמין פון דער אָפּשטימונג צו אָפּלעגען אויף דער פּאַסיגסטער צייט.

א. ק. צ.

---

## א מערקווירדיגער בעזוך!

### אייראָפּע שיקט איבער א געניאַלען אידיאָט קיין אַמעריקאַ.

#### פון ראובן ברײנין.

אין א פריהמאָרגען איז צו מיר געקומען א יודישער יונגערמאַן און ער האָט מיר איבערגעגעבען א בריף פון מיינעם א בעקאַנטען אין אייראָפּאַ.

איך האָב געבעטען דעם יונגערמאַן זיצען.

— וואָס הייסט איהר בעט מיך זיצען, פיללייכט וויל איך גראָד שטעהן? — האָט זיך דער פרעמדער צו מיר געווענדעט ערנסט און א ביסעל ברוגז'דיג.

— מוט ווי אייך איז בעסער, איהר קאָנט שטעהן, ווען אייך געפעלט.

— פון וואַנען ווייסט איהר, אַז איך וויל שטעהן, פיללייכט וויל איך גאָר אומגעהן איבער'ן צימער.

— מאַכט ווי איהר ווילט.

איך האָב אָנגעקוקט דעם נפש און האָב נייגעריג געעפענט דעם בריף, וואָס דער בעזוכער האָט מיר איבערגעגעבען.

אין בריף איז צווישען אַנדערעס פאָלגענדעס געשטאַנען:

„...איך רעקאָמענדיר אייך דעם איבערברענגער פון דעם בריף אַ"ס א געניאַלען אידיאָט אָדער אַלס אַנ'אידיאָטישען זשעני, נאָר אַנ'אַנטיקעל. מ'זאָגט בּיי אונז, אַז ער האָט פאַר א גרויסען פּאָעטישען טאַלאַנט, גאָר א צאַצקע זאַך. איך בין אויף דעם נישט קיין גרויסער מבין. יעדענפאַלס האָט דער בחור זעהר פיל חוצפּה, זייט איהם מקרב.

דורכגעלייענט דעם מאָדנעם בריף, האָב איך געזוכט אַריינצוגעהן אין א שמועס מיט מיין צו מיר רעקאָמענדירטען גאַסט.

— ווי געפעלט אייך אַמעריקאַ? — האָב איך א פרעג געטון דעם בחור, אום אַריינצוציהען איהם אין א שמועס.

— ס'געפעלט שוין מיר גאָרנישט. אייער אַמעריקאַ? פע, פּאַסקודסטוואָ!

— ווי לאַנג זייט איהר אין אַמעריקאַ?

נעכטען נאָכמיטאָג איז מיין שיף אָנגעקומען.

— ווי קאָנט איהר אורטיילען איבער דער נייער וועלט, וואָס איהר האָט נאָך גאָרנישט געזעהן, וואו איהר האָט נאָך גאָרנישט געלעבט?

— אָט דאָס איז די צרה מיט אייך מענשען, מיט אייך שרייבער פון דור המבול. איהר האָט נאָך דעם אויבערגלויבען, אַז אום צו אורטיילען איבער א מדינה, מוז מען זי זעהן, שטודירען, פאָרשען און ד. ג., אַז אום צו אורטיילען איבער א בוך, מוז מען צו אַלעם ערשט איבערלעזען פון טאָוועל צו טאָוועל. איך דאַרף נישט די אַלע זאַכען. זיי זענען לאַנגווייליג. איך האָב אינטואיציע, דעם אינערליכען בליק און מיט איין קוק בעגרייף איך אַלעס.

דער בחור איז, רעדענדיג, אויפגעשפּרונגען פון סאָפע און האָט פריי אַרומגעשפּריזט איבער'ן צימער, אַרומגעפּאַרקעט זיך אין מיין ביבליאָטעק, געמאַכט, וואו ער האָט זיך צוגעריהרט, א כאַאָס, א ווירוואַר.

— וואָס פאַר א מיינונג האָט איהר וועגען די אַמעריקאַנער פרויען? וואָס זאָגט אייך אייער אינטואיציע, אייער אָדלער-בליק, אייער רעלאַטיוויטעט?

— מיינונג, מיינונג — דאָס איז א טויט וואָרט. איך האָב נישט איבער קיין זאַך קיין מיינונג, איך וויל גאָרנישט, איך קאָן גאָרנישט האָבען א מיינונג. בעשרענקטע מענשען האָבען מיינונגען, אנזיכטען, וועלט-אַנשויאונגען און ד. ג. א מיינונג, א וועלט-אַנשויאונג, דאָס זענען פערפרוירענע, פערגליווערטע, פערביינערטע בעגריפען, טויטע זאַכען, דאָס לעבען אָבער פליסט, רינט, בעוועגט זיך, ענדערט זיך אַלע סעקונדען און בייט זיין פּנים. מענשען פון מיין שניט האָבען נישט קיין מיינונגען, מיר האָבען שטימונגען, עמפּינדונגען, וואָס וועקסלען זיך אַלע מינוט, ווי דאָס לעבען זעלבסט, מיר זענען פול ווידער־שפּרוכען, סתירות ווי דאָס לעבען זעלבסט. יעדע מינוט שפּיגלען מיר אָפּ אַנדערש די וועלט אַרום אונז און די וועלט אין אונז. אויך דאָס וויל איך אייך זאָגען, אַז אייער פראַגע: „וואָס דענק איך וועגען די אַמעריקאַנער פרויען?" — אַז די פראַגע צייגט ווידער, אַז איהר געהערט צו אַנ'אָפּגעלעבטער וועלט, איהר טיילט נאָך אייך די מענשהייט אין צוויי מינים, אין מאַנסבילען און אין פרויען, ווייבער. אייך פעלט גאָרנישט איין, אַז עס איז מעגליך א דריטער געשלעכט. פיללייכט א פערטער געשלעכט. איך, למשל, בין נישט קיין מאַן און נישט קיין פרוי. איך פיהל, איך דענק אַנדערש וועגען דעם, וואָס איהר רופט מאַן אָדער ווייב.

נו, וואָס פאַר א שטימונג האָט אייך געבראַכט קיין אַמעריקאַ?

— מיר איז איינגעפאַלען צו גרינדען אין דעם יודישען אַמעריקאַ א געזעלשאַפט פון „עגאָאיסטען". בּיי אייך זענען די יודען לויטער פילאַנטראָפען, אַלטרואיסטען, איהר דאגה'ט פאַר דער גאַנצער יודישער וועלט אויף יענער זייט ים, נאָר אָן זיך אַליין פערגעסט איהר. איהר פאַר זיך עקזיסטירט נישט. איהר טראָגט נעבען דעם יאָך פון דער גאַנצער יודישער וועלט, איהר ווילט זיין די רעטער, די דערלייזער, די בעפרייער, די בעלי-דעה און יועצים פון אַלע יודען אין אַלע לענדער. איהר שלאָפט נישט קיין נעכט, זוכענדיג ווי צו העלפען אַלע יודען, נאָר וועגען זיך אַליין דענקט איהר נישט, אייערע אייגענע נוצען זוכט איהר נישט. אַלץ, אַלץ האָט איהר, נאָר א קאָפּעטשקע עגאָאיזם פעהלט אייך.

די געטער, וואָס קומען צו אייך פון יענער זייט ים אַפּעלירען צו אייך פאַר הילף, פאַר געלד, פאַר שטיצע, ווי מאָנען, זיי פאָדערען פון אייך רחמנות, ברידערליכקייט, העכערע געפיהלען, ווייטערע געדאַנקען — דאָס וואָס איהר פערמאָגט נעבען נישט. די דאָזיגע משולחים פון כּל'ערליי מינים האָבען אייך איינגערעדט, אַז איהר זייט דאָס אויבערשטע פון שטויסעל, אַז די יודען פון דער גאַנצער וועלט ברויכען נישט נאָר אייער מאַטעריעלע הילף, נאָר אויך אייער שכל, אייער חכמה, אייער עצה, אייער מאָראַלישע הילף.

— איך וועל אייך לערנען עטוואָס גאַנץ אַנדערעס. איך וועל אַדרעסירען דעם אַמעריקאַנער פּובּליקום: גיט נישט, הערט-אויף מיט אייערע צדקות, מיט אייער זאָרג וועגען אונז. זאָרגט זיך פאַר זיך אַליין, זייט און בלייבט דאָס וואָס איהר זענט אין דער ווירקליכקייט—עגאָאיסטען! איהר ווילט אונז, די יודען אויף יענער זייט ים, מזכּה זיין מיט נאַציאָנאַלע רעכט און אַליין זאָגט איהר זיך אָפּ פון דעם: איהר זוכט צו דערציהען אונזערע קינדער און אייך אַרט נישט אַז אייערע קינדער זענען נישט ערצויגען; איהר זוכט אונז צו בעשענקען מיט גייסט — און בּיי אייך אין לאַנד גופא טרעט איהר דעם גייסט אונטער די פיס און שיקט איהם צו אַלדע רוחות. גיט אונז נישט אַוועק אייער גייסט — בעהאַלט איהם בּיי זיך! זייט עגאָאיסטען! גיט נישט! עס איז א ביטערער רחמנות אויף אייך, נישט אויף אונז. מיר זענען זאַט מיט אייערע בעלי טובות. טוט טובות זיך אַליין. מען האָט אייך, אַמעריקאַנער יודען, צופיל גע־חנפ'עט. פון מיר אָבער וועט איהר הערען גאַנץ ביטערע ווערטער.

— און ווי וועט זיין, אַז מען וועט אייך נישט וועלען הערען? ווער איז דאָס מחויב צו געהן הערען ווי מען זידעלט איהם?

— מיר וועט מען שוין יאָ קומען הערען. „גיט נישט!", „זייט עגאָאיסטען!" — דאָס וועלען זיין מיינע צויבער-ווערטער. זיי וועלען שוין צוציהען הערער און דער עולם וועט מיך אויך פאָלגען.

— מ'האָט מורא צו געהן הערען אַנ'אָנגעקומענעם גאַסט, ווייל מען ווייסט פאָראויס, אַז ער איז געקומען בעטען. ווידער בעטען, אויף נייע אומגליקען אייך דערצעהלען, אייך שילדערען — און באמת ווילט איהר דאָך נישט נעבען, איהר זייט דאָך שוין מיד צו געבען, ווי איהר זאָגט אַליין. ווען איהר וועט אָבער דערהערען: גיט נישט, גענוג, אונז איז שוין עקעלהאַפט אייער געבען, אייער אַפּוטרופּסות, אייער אָפּעקונסטווע! — וועט איהר לויפען מיך הערען שוין פון חידוש אַליין. דאָס וועט זיין די נייע סענסאַציע, אָהן א סענסאַציע געהט דאָך נישט בּיי אייך. איך וועל זאָגען אייער יודישען עולם, דאָס וואָס ער דענקט אַליין און שעמט זיך נאָר אָפען און עהרליך דאָס אַרויסצוזאָגען. איך וועל רופען צום עולם: ליגט אויף אייערע זעקלעך מיט געלד און ווען מען רופט צו אייך נאָך הילף, דאַן פערשטאָפּט אייערע אויערען, מאַכט-צו אייערע אויגען, בלייבט זיצען אין דערהיים בּיי אייער קאָרטען-שפּיל, לויפט אין די קינאָס, פליהט אום אין אייערע אויטאָמאָבילען, ווי רוחות וואָלטען אייך געטראָגען, זאַמעלט, געווינט נאָך און נאָך געלד, גיט עס אויס אויף אַלע נאַרישקייטען, אויף טריאַפקעס, אויף שמאָכטעס, צירונג א.ד.ג. וועט א סך מעהר הנאה האָבען. גענוג אייך צו וואַרפען ברעקלעך, שיריים פון אייערע זאַטע טישען פאַר די „אָרימע יודען" אין ארץ ישראל און אין אַנדערע לענדער. די ברעקלעך רייסט מען דאָך בּיי אייך אַרויס מיט געוואַלד, און אין הערצען האַסט איהר די נעמער, די נויטבעדערפטיגע. דאָס איז דאָך דער אמת. אייער אייגען וועלטעל איז קליין און ענג, צו וואָס זאָלט איהר שפּילען די ראָלע פון וועלט-יודען, פון גרויסע פילאַנטראָפען, פון וועלט-פּאָליטיקער, פון אָפּענע הענד — איהר זענט דאָך דאָס נישט, דאָס איז נישט פאַר אייך אָנגעמאָסטען פּראָווינציאַל-יודען זענט איהר, אייערע ניו-יאָרקער יודען. די יודען פון דער גרעסטער קהלה אין דער וועלט זענען די קליינשטעטעלדיגסטע פון דער גאַנצער וועלט א חזן הערען איז בּיי אייך די גרעסטע סענסאַציע — טאָ בלייבט, וואו איהר זענט און פערקליידעט זיך נישט אין מאַסקעס פון וועלט-פערזאָרגער. מיט א פּאָר דאָלאַר ווילט איהר קונה-שם זיין. מען לאַכט פון אייך בּיי אונז אין די הויפענס. מען האַסט אייך, מיר קענען אייך — און באַסטאַ!

אָט אַזוי האָט גערעדט צו מיר דער בחור, דער געניאַלער אידיאָט.

אויסגעזידעלט אַלע אַמעריקאַנער יודען און איז אַוועקגעגאַנגען פּלוצלינג. שטעלענדיג מיר די פראַגע: איהר האַלט מיך פאַר א פּאַיאַץ, פאַר אַנ'אידיאָט, פאַר א פּילזייטיגען נאַר? וואָס אַרט דאָס מיך וואָס און ווי איהר האַלט פון מיר? איהר וועט נאָך הערען פון מיר, איך וועל נאָך קומען צו אייך, זעלבסטפערשטענדליך ווען איך וועל וועלען, ווען מיר וועט פּאַסען, און איהר וועט נאָך הערען פון מיר פיל אַנדערעס — אַדיע!

לאדז
9 נאָוועמבער 1927

# דאס לאדזער לעבען

לאדז
9 נאָוועמבער 1927

נאָוועמבער
זון-אויפגאַנג 6.14
זון-אונטערגאַנג 4.25
ליכט-צינדן (?) לענג פון טאָג 10.11

9
מיטוואָך
יד
מרחשון תרפ"ח

# קאָנטראָלע פון רעזערוויסטען.

צו די קאָנטראָל-קאָמיסיעס דאַרפען זיך שטעלען: רעזערוויסטען און לאַנדשטורם (פּאָספּאָליטע רושעניע) מיט געוועהר פון די קאַטעגאָריעס C A און Ci פון די יאָהרגענג 1901, 1899 און 1887 אַלע אָהן אונטערשיד, אומאָפּהענגיג פון דעם צי זיי האָבען זיך שוין אַמאָל צוגעשטעלט צו די קאָנטראָל-פערזאַמלונגען צי נישט, און צי זיי האָבען שוין דורכגעמאַכט די מיליטערישע איבונגען.

רעזערוויסטען און לאַנדשטורם (קאַטעגאָריע C A און Ci) פון די יאָהר-גענג 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897 און 1898, וועלכע האָבען זיך געדאַרפט צושטעלען צו די קאָנטראָל-פערזאַמלונגען אין די יאָהרען 1925 און 1926 און האָבען זיך דאַמאָלס נישט צוגעשטעלט צוליב וועלכע ס'איז נישט איז סבה.

היינט, מיטוואָך:

די וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון פּ. ק. או I (פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט 2, 3, 5, 8, 9 און 11).

יאָהרגאַנג 1899 מיט די פאַמיליען-נעמען Sa ביז So, אין די קאַשאַרען פון 31-טען פּולק. (קאָנסטאַנטינער 62).

יאָהרגאַנג 1901 מיט די פאַמיליען-נעמען Ka ביז Ki אויף לעשנאַ 7/9 (קאָשאַרען פון 28 פּולק).

די וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון פּ. ק. או. II פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט 13 יאָהרגאַנג 1899 מיט די פאַמיליען-נעמען O ביז R אויף קאָנסטאַנטינער 81, (קאַשאַרען פון 4 סאַניטאַרען באַאָן).

קאָמיסאַריאַט 6 און 12: יאָהרגאַנג 1901 אויף לעשנאַ 7/9 (קאָשאַרען פון 28 פּולק).

מאָרגען, דאָנערשטאָג:

די, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון פּ.ק. או I (פּאָליציי-קאָמיסאַריאַטען 2, 3, 5, 8, 9 און 11) יאָהרגאַנג 1899 מיט די פאַמיליען-נעמען Sp ביז Sy אויף קאָנסטאַנטינער 62 (קאָשאַרען פון 31 פּולק)

יאָהרגאַנג 1901 מיט די פאַמיליען-נעמען Kl ביז Kp אויף לעשנאַ 7/9 (קאָשאַרען פון 28 פּולק)

די וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון פּ.ק.או 1. פּאָליציי קאָמיסאַריאַט 13 יאָהרגאַנג 1899 מיט די פאַמיליען-נעמען L ביז P אויף קאָנסטאַנטינער 81 (קאָשאַרען פון 4 סאַניטאַרען באַאָן)

פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט 7, יאָהרגאַנג 1901 מיט די פאַמיליען-נעמען A ביז F אויף לעשנאַ 7/9 (קאָשאַרען פון 28 פּולק)

די קאָנטראָל-קאָמיסיעס הויבען זיך אָן פּינקטליך 9 אין דערפריה. די רעזערוויסטען דאַרפען זיך צושטעלען פּינקטליך מיט זייערע מיליטערישע און פּערזענליכע דאָקומענטען.

(ב) די מיליטערישע מאַכט האָט פעסטגעשטעלט, אַז פיל פּערזאָנען, וואָס דאַרפען זיך צושטעלען צו די קאָנטראָל-פערזאַמלונגען פערנאַכלעסיגען עס. ס'וועט דעריבער צוזאַמענגעשטעלט ווערען אַ ליסטע פון די פּערזאָנען, די דאָזיגע ליסטע וועט איבערגעשיקט ווערען צום רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט, וועלכער וועט פעראָרדנען די אַלע ברענגען צו דער רעגיסטראַציע מיט געוואַלד און חוץ דעם זיי צו בעשטראָפען מיט אַרעסט ביז 2 וואָכען.

# וויטערדיגער סוחרים-פּראָטעסט געגען די שטייער-עקזעקוציעס.

אונטער'ן פאָרזיץ פון ה' מ. ביאַלער איז פאָרגעקומען אין סוחרים-פעראיין, פּאָלודניאָווע 15, אַ מיטגלידער-פערזאַמלונג געווידמעט די לעצטע פערשאַרפטע עקזעקוציעס, וואָס די שטייער-מאַכט נעהמט אָן לגבי די היגע סוחרים. די אָנוועזענדע האָבען געשילדערט די טרויעריגע לאַגע פון יודישען סוחר, ביי וועלכען מען וויל מיט אַמאָל איינקאַסירען אַלע פערלעגענע שטייערן, וועלכע ער איז ביי קיין פאַל נישט אימשטאַנד צו בעצאָהלען מיט איין מאָל. עס איז אָנגעוויזען געוואָרען, אַז דאָס „עגלה"-סיסטעם אונטערברעכט די עקזיסטענץ פון יודישען סוחר, און וועט האָבען אַ גרויסע ווירקונג אויף דעם קרעדיט. נאָך לענגערע דעבאַטען איז אָנגענומען געוואָרען פאָלגענדע רעזאָלוציע:

די מיטגלידער-פערזאַמלונג, אויסהערענדיג די פערצווייפעלטע לאַגע פון לאָדזער סוחר'טום אין צוזאַמענהאַנג מיט די לעצטע פערשאַרפטע עקזעקוציע-מיטלען, פּראָטעסטירט געגען דער האַנדלונג פון היגען שטייער-אַמט, וועלכע דערפיהרט צו דעם רואין פון יודישען סוחר, און שטעלט פעסט, אַז די חובות פון פערלעגענע שטייערן זענען ענטשטאַנען נישט צוליב דער שולד פון סוחר, שטייער-צאָהלער, נאָר צוליב די אונגעהויערע שאַצונגען, וועלכע מען איז נישט אימשטאַנד, מיט אַמאָל צו בעצאָהלען.

די פערזאַמעלטע פאָדערן אויף די פערוואַלטונג זיך צו ווענדען צו די היגע שטייער-מאַכט, מיט דער אָנווייזונג אויף די גרויסע עולות, וועלכע ווערען בעגאַנגען געגען די לאָדזער סוחרים, און פערלאַנגען דאָס ביי דער „איזבאַ סקאַרבאָווא" זאָל געשאַפען ווערען אַ ספּעציעלע קאָמיסיע, וועלכע זאָל רעווידירען די פערלעגענע חובות און צאָהל מעגליכקייטען פון די שטייער-צאָהלער, און בעשטימען אויף וואָס פאַר אַ'אופן די שטייער-חובות זאָלען רעגולירט ווערען.

די פערזאַמעלטע אָנערקענען דאָס איצטיגע שטייער-סיסטעם אַלס אונאויספיהרבאַר און פאָדערן אַ פולשטענדיגע רעפאָרם אין שטייער-סיסטעם הויפּט-זעכליך אין אומזאַץ-שטייער.

נעהמענדיג אין אַכט די ערנסטע לאַגע פון לאָדזער קליינעם און מיטעלען סוחר, באַדערט די פערזאַמלונג אויף די פערוואַלטונג פון פעראיין, צוזאַמען מיט אַלע היגע ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס, צו פעראייניגען זיך, און אָנגעהמען אַ'אַלגעמיינע פּראָטעסט-שטעלונג געגען די פערשאַרפטע עקזעקוציע-מיטלען, וועלכע ווערען אָנגעווענדעט געגען די היגע סוחרים.

* *

(ס) די לעצטע פערשאַרפטע שטייער-עקזעקוציעס בעדראָהען ערנסט די עקזיסטענץ פון די קליינע אונטערנעהמונגען. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט איז נעכטען פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון 11 אָרגאַניזאַציעס פון די קליינהענדלער, אויף וועלכער ס'איז אָנגעוויזען געוואָרען אויף דער נויטווענדיגקייט אָנצוהויבען אַנ'אַקציע געגען די דאָזיגע עקזעקוציעס.

אַלס רעזולטאַט פון דער דיסקוסיע איז בעשלאָסען געוואָרען צונויפצורופען אויף סוף וואָך אַ מיטינג פון אַלע קליינהענדלער אין לאָדז, כדי אָנצוהויבען אַ אָרגאַניזירטע און פּלאַנמעסיגע אַקציע געגען די איצטיגע שטייער-פּאָליטיק.

# אַ פאַמיליען-טראַגעדיע

## איין זוהן פערשוואונדען און דער צווייטער זוהן זיך אויפגעהאָנגען.

אויף ציגעל-גאַס 61 וואוינט די פאַמיליע ס. מיט אַ קורצער צייט צוריק איז געשטאָרבען די מוטער און אין שטוב איז געבליבען דער פאָטער מיט 2 זיהן. אַ טאָכטער האָט געוואוינט אין פאַריז. די פאַמיליע האָט אויסגעהאַלטען דער עלטערער זוהן יקותיאל, אַ לעהרער, וועלכער האָט אויך צוגעהאָלפען דעם יונגערען ברודער, אַ שילער פון אַ היגער גימנאַזיום, פאָרטצוזעצען זיין שטודיום. דער יונגערער ברודער, אַ נערוועזער, האָט זיך אַמאָל געפּרובט נעמען דאָס לעבען אויפשניידענדיג זיך די אָדערען, מ'האָט איהם אָבער אָפּגעראַטעוועט.

פריהלינגס-צייט איז, די שוועסטער פון פאַריז געקומען צו גאַסט און האָט דאָ פערבראַכט ביז פאָהרינגען דאָנערשטאָג. די גאַנצע פאַמיליע האָט פערלאַנגט, אַז זי זאָל בלייבען אין לאָדז און נישט פאָהרען צוריק קיין פאַריז. זי האָט זיך אָבער נישט געלאָזט איבעררעדען און איז דאָנערשטאָג אַוועקגעפאָהרען.

דאָס האָט זעהר דערדריקענד געווירקט אויף יקותיאל'ן, הגם ער האָט דאָס פאַר איהר נישט אַרויסגעוויזען און איהר אפילו מאַטעריעל אויסגעהאָלפען.

מאָנטאָג פריה איז דער יונגערער ברודער אַוועק פון דערהיים און איז נישט געקומען צום מיטאָג, ווען ער איז נישט געקומען אויך פאַרנאַכט, האָט מען אָנגעהויבען איהם אַרומצוזוכען, מ'האָט זיך אָנגעהויבען בעאונרוהיגען. אַלע זוכונגען זענען אָבער געווען אומזיסט, נישט אין פּאָליציי און נישט ערגיץ אַנדערש, האָט מען וועגען איהם נישט געוואוסט.

אינדערפריה האָט יקותיאל געראַטען דעם פאָטער, אַז ער זאָל צופאָהרען צו זיין ברודער אויף בזשעזשינער 21 זיך דערוויסען צו דער פערשוואונדענער איז נישט אַמאָל דאָרט.

דער פאָטער איז אַוועק צום ברודער, ווען ער איז אין אַ שעה אַרום צוריקגעקומען האָט ער אין דער היים געטראָפען יקותיאל'ן אַנ'אויפגעהאָנגענעם אויף זיין אייגענעם שאַלעק. ווי ס'זעהט אויס, האָט די מורא, אַז דער ברודער איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד אַזוי שטאַרק געווירקט אויף יקותיאל'ן, אַז ער האָט פערלוירען דעם גאַנצען אינטערעס צום לעבען און ער איז בעגאַנגען דעם פערצווייפעלטען טראַגישען שריט.

דער טראַגיש אומגעקומענער איז געווען פיל מיט לעבען, ערשט מיט אַ צייט צוריק ווען אין לאָדז האָט פּאַסירט אַ זעלבסטמאָרד פון אַנ'אָפּגעקומענעם גביר, האָט ער זיך אויסגעדריקט: „אַזאַ נאַרישקייט וואָלט איך שוין נישט בעגאַנגען—נעמען זיך אַליין דאָס לעבען איז נישט קלוג. האָט ער געהאַט שלעכטע טעג, וועט קומען אַ גוטע שעה און וועט פערגיטיגען אַלץ".

דעם פערשוואונדענעם האָט מען ביז נעכטען ביינאַכט נישט געפונען. מיט דער לויה בעשעפטיגט זיך החסד-של-אמת.

# בוי-בעוועגונג.

## אַביסעל סטאַטיסטיק.

(מ) לויט די ציפערען פון סטאַטיסטישער אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט האָט מען אין לאָדז אין פערלויף פון סעפּטעמבער אָנגעהויבען בויען 57 נייע געביידעס פון דעם 40 וואוינונגס-הייזער 6 האַנדעלס און אינדוסטריע געביידעס. אַ חוץ דעם האָט מען אין סעפּטעמבער אָנגעהויבען אַרבייטען ביים צובויען אין 4 וואוינהייזער.

אין פערלויף פון די ערשטע 9 חדשים האָט מען צוזאַמען אָנגעהויבען בויען 235 געביידעס, אויסגעפערטיגט 226; צוגעקומען איז 778 וואוינונגען. און אָנגעהויבען דאָס צובויען אין 45 הייזער. צוגעקומען איז 108 וואוינונגען. בסך הכל איז אַלזאָ פאַר די ערשטע 9 חדשים צוגעקומען 886 וואוינונגען.

## אַ נייע שפּיטאָל

### בויט די קראַנקען-קאַסע.

(ס) דער קרייז-פעראיין פון די קראַנקען-קאַסעס איז צוגעטרעטען צום בויען אַ גראַנדיעזען שפּיטאָל פאַר די קראַנקע פון דער גאַנצער וואָיעוואודזטווע.

דער בנין איז שוין אויסגעבויט ביז'ן 3-טען שטאָק. ווייטער וועט די געביידע פערענדיגט ווערען ווען עס וועלען בעקומען ווערען די רעטונג-קרעדיטען.

## זעלבסטמאָרד פון אַ אונבעקאַנטען יוד.

(§) נעכטען אַרום 2 אַ זייגער ביי טאָג האָט זיך פער'סמט אויף פּיעטריקאָווער 200 אַ אונבעקאַנטער יוד, די פּאָגאָטאָוויע האָט דעם זעלבסטמערדער ערטיילט די ערשטע הילף און אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל. קיין שום דאָקומענטען האָט מען ביי איהם נישט געפונען.

## אונבעקאַנטע פרוי'זהענגט אויף אַ בוים.

(—) נעכטען ביי טאָג, האָט מען נעבען צמענטאַזש אין „לאַנגובעק", געפונען הענגען אויף אַ בוים, אַ פרוי.

קיין דאָקומענטען האָט מען ביי דער פרוי נישט געפונען און מען ווייסט נישט ווער זי איז.

# פון געריכט.

## מיסברויכען.

(§) דאָס מיליטערישע קרייז-געריכט האָט נעכטען בעהאַנדעלט דעם פּראָצעס געגען דעם 29-יעהריגען פּאָרוטשניק סטאַניסלאַוו פּאָליפּנאָווסקי, דעם געוועזענעם לייטער פון די לעבענסמיטעל-אַנשטאַלטען, וועלכער ווערט בעשולדיגט אין מיסברויכען. דאָס געריכט האָט דעם בעשולדיגטען פרייגעשפּראָכען.

**Dr. J. POLAKOW**
קינדער-קראַנקהייטען
**Konstantynowska 37a,**
**telefon 39-75**
עמפּפאַנגט פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג, און דער לעטשניצע אויפ'ן גייערס מאַרק, פּעטריקער 294 פון 1½ ביז 3 נאָכמיטאָג. 089

**Dr. Z. Rakowski**
ספּעציאַליסט פאַר אויערען, נאָז, האַלז, און לונגען-קראַנקהייטען.
קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9, טעלעפאָן 27-31
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7, נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און נ.מ. פון 3—4.

ווייסער זאַל
„מאַנטיפּעל"
43 זאַכאָדניאַ .43

# „אַרדט"

ארטיסטישער רעווי און קאַמער-טעאַטער
אונטער דער לייטונג פון
מ. בראָדערזאָן און ר. ראָזענטאַל

היינט און ווייטערע טעג:
אָנהויב 9.15 אַ זייגער אין אָוונט

## 1 פּראָגראַם 1

א. נ.:

## „גלאַט כשר"

מיניאַטורען פון:
י. ל. פּרץ,
א. גאָלדפאַדען,
מ. קולבאַק,
ה. לייוויק,
י. טונקעל,
י. אַבערזשאַנעק,
ר. ראָזענטאַל,
מ. בראָדערזאָן
און אַנד.

די מוזיק אַראַנזשירט פון הענריך יאַבלאָן.

דעקאָראַציעס און קאָסטיומען זענען אויס געפּענצלט (?) אין דעם אייגענעם טעאַטער ווערקשטעל

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג.

## האַריקירי.

(—) דער 27-יעהריגער שוסטער יאַן קאַלאַשינסקי (קילינסקי-גאַס 225), האָט זיך נעכטען אין שפּור'ן צושטאַנד מיט אַ קוך-מעסער אויפגעשניטען דעם בויך.

## אַרעסטען.

(§) עהערנעכטען דעם 7-טען נאָוועמבער אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם 10-יעהריגען יאָהר-טאָג פון דער רוסישער רעוואָלוציע זענען אַרעסטירט געוואָרען לעאָן קוט, בנימין קאַרמאַ, זיגמונד לאַשקיעוויטש, ברוך ראָזענצווייג, איגנאַץ פּאָדגורסקי און יוזעף באַלצער — אַלע ווערען בעשולדיגט אין קאָמוניסטישער טעטיגקייט.

## וויטאָס

### האָט ערפאָלג ביי די פּויערים.

(—) זונטאָג איז אין לאָדז פאָרגעקומען אַ צוזאַמענפאָר פון די דעלעגאַטען פון דער פּ. ס. ל. פּיאַסט פון לאָדזער וואָיעוואודזטווע. אויפ'ן צוזאַמענפאָהר זענען געקומען 150 דעלעגאַטען. דער צוזאַמענפאָהר האָט אַרויסגעשיקט דעם פּרעזעס וויטאָס אַנ'ענטוזיאַסטישע דעפּעשע..

## פון „החלוץ-המרכזי".

שבת איז פאָרגעקומען דער המשך פון דער אַלגעמיינער פערזאַמלונג מיט'ן אַנטייל פון אַ גרויסער צאָהל חברים. נאָכ'ן אויסהערען דעם בעריכט פון דער פערוואַלטונג וועגען דער ביז יעצטיגער טעטיגקייט און דעם פּלאַן פאַר דער צוקונפט, האָבען די פערזאַמעלטע אויסגעדריקט אָנערקענונג דעם וועד און אויסגעוועהלט אַ נייעם וועד: חיים מרגליות, מאיר טעמפּליץ, מ. וויינרייך, פּ. ראָטענבערג, י. בוכמאַן, ש. לערמאַן, י. ציווין, מ. קאָפּעל, מ. גרייוועער, ש. סוראזשסקי, און א. פּאַצאַנאָווסקי.

אין דער רעוו. קאָמיסיע: ש. פּרענקעל, ח' צוקערמאַן, ה' הערצבערג.

Dr. med **H. LUBICZ**
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 32-41
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מענער-שוואַכע קראַנקהייטען. מיט הייל-גאַנגס-קוואַרץ לאַמפּען (הער-אויספאַל).
נעהמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונט.

# אַרבייטען אָדער פונאַנדערגעהן!

## שוין גענוג גרינגשעצען די אינטערעסען פון דער יודישער בעפעלקערונג!

# דער סקאַנדאַליעזער שפּיל פון דער לאָדזער קהלה.

### וואָס עס קומט פאַר אין דער קהלה-שטוב אויפ'ן פרייהייטען-פּלאַץ № 6.

נאָך איין אַקט פון דער קאָמעדיע, וועלכע ווערט אָנגערופען יודישע קהלה אין לאָדז. דאָס חוזק-שפּיל ווערט געפיהרט ציניש-אָפען פאַר די אויגען פון דער גאַנצער יודישער בעפעלקערונג וואָס אינטערעסירט זיך מיט דער אייציגער אינסטיטוציע, וועלכע געהער צו איהר אַליין — מיט דער יודישער קהלה.

א גרויסער קאַמף איז געפיהרט געוואָרען, זעהר פיל מיה און אָנשטרענגונג איז פערוועגדעט געוואָרען, כדי אָפּצוויינען די יודישע קהילות פון ת"י אַלטע תקיפים און פערזאָרגערס. אָבער די ריניגונג זעהט אויס איז געווען נישט קיין גרונטליכע, אויך מיר זענען עדות פון דער אונערהערטער ווירטשאַפט און פּאָליטיק-טרייבעריי אין דער לאָדזער יודישער קהלה.

מ'קאָן מסכים זיין, אָדער נישט, מיט די קאָמפּעטענצען פון די יודישע קהלות אין פּוילען, אָבער דאָס, וואָס איז אויסגעקעמפט געוואָרען דאַרף אָפּגעהיטען און פערברייטערט ווערען, מ'טאָר בשום אופן נישט דערלאָזט ווערען, אַז מיר זאָלען ווייזען אונזערע געגנער, אַז מיר זענען נישט ראוי און נישט פעהיג אָנצופיהרען מיט אונזערע אייגענע אינסטיטוציעס און מאַכען זיי אַזוי-אַרום בכלל פאַר איבריג, נאָכמעהר — ברענגען דערצו, אַז די קהלות זאָל פער'מיאוס'ט ווערען אין די אויגען פון דער יודישער בעפעלקערונג. אין קיינער זאָל מעהר צו זיי קיין צוטרוי נישט האָבען. אַזאַ צושטאַנד ווערט אומערטרעגליך און דאָס וואָרט מוז סוף-כל-סוף נעהמען די יודישע בעפעלקערונג אַליין און נישט לאָזען מצהו, אַז די על-פּי-טעות געוואָרענע דאָזאָרעס זאָל ווייטער טרייבען דעם חוזק, וועלכער ווערט פערשריבען טאַקע אויפ'ן חשבון פון די פערביטערטע צושויער פון דער קאָמעדיע.

וואָס קומט פאַר אין דער לאָדזער יודישער קהלה?

3 מיט א האַלב יאָהר עקזיסטירט שוין די צום ערשטען מאָל געוועהלטע קהלה פערוואַלטונג און קהלה-ראַט, און 3 מיט א האַלב יאָהר ווערט אָפּגעמאַכט און חוזק געמאַכט פון די, וועלכע האָבען צו די דערמאָהנטע אינסטאַנצען איהרע שלוחים געשיקט, און צוגעבען מוז מען, אַז געדולדיג איז דאָס יודישע לאָדז, אויב זי דולדעט נאָך ביז היינט.

וואָס איז דער אַקטיוו פון דער לאָדזער יודישער קהלה פאַר די 3 און א האַלב יאָהר? — א רונדיגע נול. קיין איין בודזשעט איז נישט אָנגענומען און נישט אדורכגעפיהרט געוואָרען. ס'איז נישט געמאַכט געוואָרען קיין אָנהויב פון א פּערמאַנענטאַריש-געזעלשאַפטליכע אַרבייט. ס'איז אַפילו נישט אָנגענומען-געוואָרען קיין רעגולאַמין, ווי אַזוי ס'דאַרפען געפיהרט ווערען זיצונגען און אָנגענומען ווערען בעשלוסען. אמת, די קהלה האָט דערפיהרט דערצו, אַז ס'איז עטליכע מאָל דעמאָלירט געוואָרען די איינריכטונג פון איהר לאָקאַל; אמת, אַז די קהלה האָט אדורכגעפיהרט א פּסח-אַקציע, ...ך וועלכע מ'האָט נישט נאָכגעזאָגט ...יין שעהנע שבחים; אמת, אַז די קהלה ...אָט פערוואַלטעט מיט'ן יודישען בית-...ולם, וואָס ס'זענען אויסגעטוישט קברים; ...אמת, אַז ס'ליגען אין דער קהלה-קאַנ...עלאַריע טויזענדער ביטעס פון אָרימע...ייט, וועלכע זענען אַפילו נישט אדורכ...עקוקט געוואָרען; אמת, אַז ס'זענען ...אָרגעקומען „מיספערשטענדנישען" מיט ...ענגעשירען מורי-הוראות, מיט עירובין ...ן אַנדערע קהלה'שע זאַכען און נאָך ...ן מען אויסרעכענען. אָבער ווי לאַנג ... דער שיעור? ס'מוז דאָך געפונען ...רען אַן אויסוועג, ס'מוז דאָך נעהמען ...סוף!

אין וואַרשא איז אויך פערהאַן גראָד ... געוועהלטע יודישע קהלה-פערוואַל...ג מיט א ראַט. פונדעסטוועגען ווערט ... געפיהרט אַן אַרבייט. אמת דער ...ף איז פערביטערטער דאָרט. יעדע ...קציע וויל לענקען די אַרבייט אין ... ריכטונג, ווי די פראַקציע איז דאָס ... אָבער די אַרבייט געהט פון אָרט. ...יז אדורכגעפיהרט געוואָרען די דיס...ציע וועגען איבערנעהמען די שליטה. ס'איז געפיהרט געוואָרען די גרויסע שול-דעבאַטע. ס'ווערט אָנגענומען דער בודזשעט, וועלכער וועט מעגליך-מאַכען די וואַרשאַווער קהלה-פערוואַלטונג צו פיהרען א נאָרמאַלע און סיסטעמאַטישע אַרבייט אין די ראַהמען פון אָנגענומענעם בודזשעט.

און ווי איז אין לאָדז? דער ראַט און די פערוואַלטונג בעשטעהען אויך פון פראַקציעס. און דאָ קומט פאַר דער אמת'ער ווי־וצו. קיין שום פּרינציפּיעלע חלוקי-דעות זעהט מען נישט ביי דער גרעסטער מעהרהייט. העכסטענס איז נאָר דער אונטערשיד, צו וועלכען רבי'ן מ'פאָהרט. און דאָך איז נישט מעגליך צו קומען צו קיין פערשטענדיגונג, כדי דער קהלה-וואָגען זאָל אַרויסגעשלעפּט ווערען פון דער שטינקענדער בלאָטע און זאָל זיך ריהרען פון אָרט.

פאַר וואָס איז עס אַזוי? פּשוט'ע פּערזענליכע אַמביציע און סכסוכים. ווערט פלוני בן פלוני פּרעזעס געפעלט עס נישט איין פּאַרטיי און דער סאַבאָטאַזש און שטערונגען ווערען געפיהרט אויף שריט און טריט. ווערט ווידער אַן אַנדערער פּרעזעס מאַכט דאָס זעלבע די געגנער-פּאַרטיי. קיין זיצונג קען נישט צושטאַנד קומען צוליב דעם דאָזיגען סאַבאָטאַזש און די מתים-אַרבייט געהט זיך איהר וועגס. די יודישע פּרעסע האָט אָפּגעגעבען בעריכטען פון די זיצונגען פון דער קהלה-פערוואַלטונג און פון קהלה-ראַט, כדי צו געבען א פאָטאָגראַפיע די פּרנסים פון זייערע אייגענע מעשים. אָבער אויך דאָס האָט נישט געהאָלפען און אָט האָט זיך געקענט אויסרעכענען, אַז ס'איז געקומען די גליקליכע מינוט, ווען ביי זי דאָזאָרעס האָט זיך דערוועקט דאָס געוויסען פאַר זייער אָפּנאַרישע ביז-איצטיגע אַרבייט, און אויף דער טאָג-אָרדנונג פון קהלה-ראַט איז געשטעלט געוואָרען דער פּונקט וועגען פונאַנדערלאָזען דעם קהלה-ראַט, כדי די בעפעלקערונג זאָל זיך קענען נאָכאַמאָל אַרויסזאָגען וועגען זייערע בעדערפענישען און זייערע פאָדערונגען לגבי דער יודישער קהלה.

דאָס יודישע לאָדז האָט זיך טאַקע א ריהר געטון. די פּראָאינטערעסירונג צו דער מאָנטאָגדיגער זיצונג פון קהלה-ראַט, אויף וועלכער עס האָט געזאָלט אָנגענומען ווערען דער פּונקט וועגען פונאַנדערלאָזען דעם ראַט, איז געווען א געוואַלדיגע. מ'איז שוין גרייט געווען מוחל צו זיין די פּרנסים פאַר דעם אַלעס, וואָס זיי האָבען יאָ געטון און וואָס זיי האָבען נישט געטון אין פערלויף פון די 3 און א האַלב יאָהר.

דער לץ, וועלכער האָט געהאַט געמאַכט אַן ערנסטע מינע, האָט ווידער אַרויסגעשטעקט א גרויסע צונג. לכתחלה איז געווען אויסגערעכענט, אַז דער דאָזיגער פאָרשלאַג וועט זיכער האָבען א מעהרהייט. איינס פון די ביידע: וועט די איצטיגע רעגירענדע מעהרהייט ציוניסטען מיט אונפּאַרטייאישע מיטשטימען פאַר פונאַנדערלאָזען דעם ראַט („בונד", „פּועלי-ציון" און „התאחדות" זענען געווען זיכער) וועט זיך זיכער געפונען א מעהרהייט, אַלא נישט — וועט אויך זיין א מעהרהייט, ווייל די „אגודה", וועלכע פערמאָגט 14 שטימען אין ראַט האָט דאָך פייערליך ערקלערט, אַז זי וועט שטימען פאַר פונאַנדערלאָזען דעם ראַט.

אין וואָס בעשטעהט אָבער דער וויץ פון דעם לץ? אין דעם, וואָס ער שטעקט אויס א צונג, אָדער מאַכט א קאָמישע העויה גראָד דעמאָלס, ווען קיינער ריכט זיך נישט דערויף. אַזוי האָט געטון אויך דער לץ פון דער יודישער קהלה אויף דער לעצטער זיצונג. ער האָט געלאַכט פון אַלע אויסרעכנונגען און געוויזען די קונץ פון חוזק. די ציוניסטען מיט די „אומפּאַרטייאישע" זענען אין גאַנצען נישט געקומען צו דער זיצונג און — טראַכט עולם וועגען אונז וואָס דו ווילסט.

די „אגודה" ווידער איז דאָך אין דעם ענין געווען אַנגאַזשירט אין פערלירען דעם דאָזאָר-טיטול ווילט זיך דאָך נישט, קומען נישט צוגעהן פיר מיטגלידער פון דער „אגודה"-פראַקציע — „אונד קיין קוואָרום איז ניכט דאַ".

און די לאָדזער יודישע בעפעלקערונג שטעהט ווידער און קוקט, וואָס וועט זיין דער סוף? דאָס געדולד, אַפילו ביי די געדולדיגסטע שעפּט זיך אָבער אויס, עס קען און טאָר אַזוי ווייטער נישט בלייבען, איינס פון די ביידע: אָדער די קהלה וועט זיך תיכף נעהמען צו א פּאָזיטיווער אַרבייט, אָדער עס וועט ווי אַמגיכסטען צוזאַמענגערופען ווערען א נייע זיצונג פון קהלה-ראַט, וואו ס'מוזען זיין אַנוועזענד אַלע פראַקציעס, כדי די סיטואַציע זאָל אינגאַנצען קלאָהר ווערען.

די איניציאַטיוו מוז אַרויסגענומען ווערען פון די שטערערס הענד, דאָס וואָרט האָבען די וועהלער און נאָר זיי. מעהר חוזק-טרייבען, טאָר מען נישט לאָזען!

# וואָס עס זאָגען די אָנפיהרער פון די קהלה-פראַקציעס.

### (אינטערוויאוען ספּעציעל פאַר'ן „נייעם פאָלקסבלאַט").

**סענאַטאָר מענדעלסאָן** („אגודה")

אייניגע מיטגלידער פון אונזער פראַקציע האָבען פערשפּעטיגט צו דער זיצונג. אָבער אָהן א ספּעציעלער כוונה. מ'איז שוין געוואוינט געוואָרען צו דעם אַז די זיצונגען הויבען זיך אָן שפּעט. דערביי איז אויסגעקומען לאַנג אָפּצושטעהען פאַר'ן אַריינגאַנג ביז מ'האָט זיך געקענט אַריינבעקומען אין לאָקאַל פון קהלה. אונזער פראַקציע איז וועגען דעצידירט צו שטימען פאַר'ן פאָרשלאַג פון די „פּועלי-ציון" וועגען פונאַנדערלאָזען דעם ראַט. די קהלה קען נישט עקזיסטירען ביי איהר איצטיגען צוזאַמענשטעל, זי איז נישט אַרבייטס-פעהיג. א נייע קהלה וועט שאַפען מעגליכקייטען פון פּראָדוקטיווער אַרבייט.

אויף מיר האָט געמאַכט אַן איינדרוק, אַז די איצטיגע מעהרהייט האָט גערן געהאַט, אַז די זיצונג זאָל נישט פאָרקומען. זי האָט געהאַט די מעגליכקייט צו בעזאָרגען א נאָרמאַלע אָרדנונג, וועניגסטענס, נאָר זי האָט אַפילו דאָס נישט געטון.

**פּרעזעס רום** („אונפּאַרטייאיש")

אונזער פראַקציע האָט זיך נישט געוואָלט בעטייליגען און דעצידירען די פראַגע וועגען פונאַנדערלאָזען דעם קהלה-ראַט, ווייל דאָס וואָלט אַריינגעטראָגען נאָך א גרעסערען כאַאָס. אויב די דאָזאָרעס זאָלען זיך אָפּזאָגען, קען פּאַסירען א פאַל, די אויפזיכט-מאַכט זאָל פעראָרדנען, אַז זייערע ערטער, זאָלען פערנעהמען זייערע קאַנדידאַטען און אויף אַזאַ אופן קאָמפּלעטירען דעם ראַט, ס'וואָלט פערנומען פיל צייט און דערווייל וואָלט מען נישט געקענט בעשטעטיגען קיין שום בודזשעט-פּאָזיציע און נישט אָננעהמען קיין שום בעשלוסען.

אַזוי ווי די „אגודה" מיט די לינקע, האָבען א קוואָרום און קאָנען אַליין דעצידירען אין דער פראַגע, האָבען מיר בעשלאָסען זיי נישט צו שטערען, נישט מאַכען קיין אָבסטרוקציעס, אינגאַנצען נישט קומען צו דער זיצונג און איבערלאָזען די פראַגע אינגאַנצען אויף זייער פעראַנטוואָרטליכקייט. ס'שטעלט זיך אַרויס, אַז די „אגודה" קען נאָר שטערען און זאָגען שוואַרץ, ווען אַנדערע זאָגען ווייס, אָבער אָנצונעהמען עפּיס א דעצידירענדען שריט אַליין, האָבען זיי נישט קיין מוט און נישט קיין ווילען.

**ד"ר האָפמאַן** (האַנדווערקער).

איך בין געווען פון די ערשטע, וואָס האָט געוואָרפען דעם לאָזונג פונאַנדערצולאָזען די קהלה באַלד נאָך די וואַהלען, און די 3 יאָהר „טעטיגקייט" האָבען איבערצייגט אין מיין שטעלונג, אַז ביים דעם צוזאַמענשטעל פון דער קהלה ווען יעדער שטים דעצידירט וועגען א מעהרהייט און ווען די אַלע גרופּען רייסען זיך צווישען אַרום — וועט קיין פּראָדוקטיווע אַרבייט נישט קענען זיין. מיר האַנדווערקער און ציוניסטען, האָבען אַמוועהניגסטענס געקענט פערלירען פון נייע וואַהלען, ווייל ווי זיי וואָלטען גיכט אויסגעפאַלען, וואָלטען מיר פון זיי געוואונען.

צו דער נעכטיגער זיצונג פון ראַט איז אונזער פראַקציע נישט געקומען, ווייל מיר בעטראַכטען אַז די „אגודה" שפּילט איצט געגען די „אונפּאַרטייאישע" און אין דעם שפּיל האָבען מיר זיי נישט געוואָלט מיטהעלפען. אַגב גלויבט זיך מיר נישט, אַז די „אגודה" האָט עס געמיינט אויפריכטיג מיט'ן וועלען שטימען פאַר'ן פאָרשלאַג פונאַנדערצולאָזען דעם קהלה-ראַט.

עס האָט נאָך נישט פּאַסירט, אַז ביי דער דיסציפּלינירטקייט פון זייער פראַקציע, זאָל א שעה נאָכ'ן טערמין, פעהלען 4 מיטגלידער, בפרט, ווען ס'האָט זיך געהאַנדעלט וועגען אַזאַ וויכטיגע פראַגע.

**דאָזאָר עדעלמאַן** (לינקע פּועלי ציון)

דעם פאָרשלאַג וועגען פונאַנדערלאָזען דעם ראַט האָבען שוין געשטעלט: מיר, דער „בונד" און „התאחדות". דאָס מאָל, האָבען מיר צו אונזער פאָרשלאַג וועגען פונאַנדערלאָזען דעם ראַט, אויך געשטעלט א פאָרשלאַג וועגען אויסדריקען אומצוטרוי דער פערוואַלטונג, כדי זי זאָל נישט קענען ווייטער בלייבען אַרבייטען.

אַלס פערטרעטער פון די אַרבייטער האָבען מיר איבערהויפּט נישט קיין צוטרוי צו די בירגערליכע פיהרער פון דער קהלה, בפרט פון אונזער לאָדזער קהלה, וועלכע האָבען נישט קיין צוטרוי אַפילו ביי זייערע אייגענע.

ס'איז פּשוט נישט צו בעגרייפען ווי אַזוי מענשען קענען זיך דעצידירען ביי אַזאַ אַרבייט אָהן יעדע, אַפילו איבערליכער קאָנטראָל איינצוקאַסירען עטאַט ביי די אָרימסטע און עס צו פערוועגדען אויף א היימישען אופן, אָהן א בודזשעט, אָהן בעשטימונגען פון זייער ראַט-אָרגאַן.

דער ראַט, וועלכער רעאַגירט נישט אויף אַזאַ „ווירטשאַפט" מוז זיך פונאַנדערלאָזען און אויף זיין אָרט מוז קומען אַן אַנדערער, א נייער.

די נעכטיגע זיצונג און אַלץ אַרום איהר האָט געמאַכט דעם איינדרוק, אַז נישט די פערוואַלטונג און נישט דער פּרעזיצער פון ראַט האָבען נישט געוואָלט, אַז די זיצונג זאָל צוזאַמענקומען און, אַז דער ראַט זאָל זיך פונאַנדערלאָזען. ס'מאַכט דעם איינדרוק, אַז אויך די „אגודה", וואָס איז ברוגז אויף דער איצטיגער מעהרהייט האָט נישט אויפריכטיג עס געוואָלט. מיר אַליין איז אויסגעקומען צו שטעהן א האַלבע שעה ביז איך האָב זיך אַריינבעקומען אין זיצונגס-זאַל און ביי אַזאַ אומאָרדנונג, האָט דער פּרעזיצער פון קהלה-ראַט נישט בעמיהט זיך שאַפען אָרדנונג, און האָט פאַר האַלב 10 געשלאָסען די זיצונג, הגם פערשפּעטיגונגען פון ראַט קומען אָפט פאַר אַפילו מעהר ווי אויף א שעה צייט.

**אַדוו. ווייצמאַן** (פאָלקיסט).

אַדוו. ווייצמאַן מיינט, אַז די קהלה דאַרף וואָס גיכער פונאַנדערגעלאָזט ווערען און אָט צוליב וואָס.

ערשטענס, האָט ביי די וואַהלען צו דער קהלה א גרויסער טייל פון דער בעפעלקערונג זיך נישט אָפּגעגעבען קיין דין וחשבון וועגען דעם, וואָס די קהלה דאַרף מיט זיך פאָרשטעלען און האָט דעריבער אין די וואַהלען זיך נישט בעטייליגט. צווייטענס, האָבען די לעצטע וואַהלען צו דעם שטאָדט-ראַט בעוויזען, אַז די שטימונג פון דער בעפעלקערונג האָט זיך אינגאַנצען געביטען און די איצטיגע קהלה ענטשפּרעכט נישט דער כוחות-פערהעלטעניש צווישען דער יודישער בעפעלקערונג.

א חוץ דעם האָט זיך די קהלה אַרויס געוויזען פאַר אומפעהיג עפּעס אויפצוטון; אַפילו אויפ'ן געביט פון רעליגיעזע ענינים האָט די קהלה-מעהרהייט, די פריהערדיגע און איצטיגע, אויך גאָרנישט געטון. די מאָראַלישע אַטמאָספערע אין דער קהלה האָט זיך געשאַפען אַזעלכע, אַז וועגען וועלכער ס'איז פּראָדוקטיווער אַרבייט איז אונמעגליך צו רעדען.

עס דאַרפען אַלזאָ בעשטימט ווערען נייע וואַהלען. די פראַגע איז נאָר, צי שוין באַלד, אָדער אין א געוויסער צייט אַרום. ווייל אויב באַלד, דאַן וועט אַריין אין קראַפט דער אַלטער בודזשעט, אין וועלכען עס זענען נישט פאָראויסגעזעהן קיין סובסידיעס פאַר א רייה וויכטיגע אינסטיטוציעס.

עס שטעהט אויך די פראַגע וועגען אופן פון ליקווידירען די איצטיגע קהלה. אַליין זיך פונאַנדערלאָזען — איז פאָרמעל נישט מעגליך. עס בלייבט אַלזאָ איין אויסוועג, אַז די פראַקציעס, וועלכע זענען געגען דער ווייטערדיגער עקזיסטענץ פון דער איצטיגער קהלה, זאָלען אַליין אָוועקלעגען די מאַנדאַטען און דאַן וועט צו דער קהלה אין איהר איצטיגען מצב נעהמען א סוף.

**דירעקטאָר ריגער** („התאחדות").

דער פאָרשלאַג איז אייגענטליך דורך מיר שוין אַריינגעטראָגען געוואָרען 2 מאָל און ביידע מאָל געוואָרען אָפּגעלעגט. ערשט אויף דער לעצטער זיצונג איז בעשלאָסען געוואָרען צו שטעלען דעם דאָזיגען פאָרשלאַג אַלס ערשטען פון דער טאָג-אָרדנונג.

דאָס פונאַנדערלאָזען פונ'ם קהלה-ראַט איז נויטיג צוליב פאָלגענדע טעמים: ביים איצטיגען צוזאַמענשטעל פון דער קהלה קען זיך נישט שאַפען קיין מעהרהייט און ס'ווערט דעריבער נישט געפיהרט קיין שום טעטיגקייט. ס'דראָהט א געפאַהר, אַז די קהלה, וועלכע מיר בעטראַכטען פאַר'ן קערענדעל פון דער יודישער נאַציאָנאַלער אויטאָנאָמיע, זאָל בעקומען א קאָמיסאַר, ווייל זי איז נישט בכוח אַרויסצוקריגען זיך פונ'ם אָהנמעכטיגקייט-צושטאַנד.

די נעכטיגע זיצונג האָט געמאַכט אַן איינדרוק פון א שלעכט אַראַנזשירטער קאָמעדיע. פאַר'ן טויער איז געווען א גרויסער המון, אויף די טרעפּ האָט מען נישט געקענט אַרויפקומען און די דאָזאָרעס האָבען נישט געקענט אַריינקומען אין זאַל. מ'האָט פאַר די דאָזאָרעס נישט געעפענט די טיר, ווייל ווי מ'האָט ערקלערט, האָט מען מורא געהאַט, אַז דער המון וועט זיך אַריינרייסען.

האָט טאַקי די פערוואַלטונג, אָדער דאָס פּרעזידיום פון ראַט נישט געקענט זאָרגען, אַז ס'זאָל זיין אָרדנונג, אויב זיי האָבען עס נאָר געוואָלט באמת?

# לעאָפּאָלד פּיליכאָווסקי וועגען יודען אַון יודענטום

(אַ געשפּרעך אין רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט").

דער בעריהמטער מאָלער לעאָפּאָלד פּיליכאָווסקי האָט בעזוכט אונזער רע-דאַקציע און געהאַט אַ לענגערען גע-שפּרעך מיט אונזערע מיטאַרבייטער וועגען פּערשידענע יודיש-קולטורעלע און געזעלשאַפטליכע פראַגען.

קודם-כל האָט זיך, פּערשטעהט זיך, דאָס געשפּרעך געפיהרט וועגען דעם נייעם גראַנדיעזען און וואונדערפולען בילד פון פּיליכאָווסקין „די ערעפנונג פון העברעאישען אוניווערזיטעט". ה' פּיליכאָווסקי זאָגט:

— איך האָב בעקומען פאָרשלאַגען פון דער גאַנצער וועלט אויסצושטעלען דאָס בילד: אַמעריקאַ, אַפריקאַ, פּאַריז, בערלין, אַמסטערדאַם, האַאַג א. א. וו. מיין תשובה איז אָבער געוועזען, אַז איך וויל אין דער ערשטער רייה מיין ווערק ווייזען דעם גרויסען יודישען קיבוץ, דער קינסטלער קען זיך נישט בעגנוגען נאָר מיט'ן מאַטעריעלען ערפאָלג פון זיין ווערק, ער מוז אויך האָבען די מאָראַלי-שע סאַטיספאַקציע, אַז ער איז פּער-שטאַנען געוואָרען. איך קאָן דאָך דאָס פּוילישע יודענטום פון מיין קינדהייט, איהר זענט דאָך דאָס אמת'ע שפּפערי-שע יודענטום, איהר האַלט דאָך אויף קולטורעל און גייסטיג דאָס יודישע פאָלק.

אמת, אַז מיר אין מערב-אייראָפּאַ זע-נען בעסער אָרגאַניזירט, מיר גיבען אָבער גאָרנישט דעם וועלט-יודענטום. דאָס יודישע פאָלק ציהט איהר לעבענס-יניקה נאָר פון אייך, ווען נישט דאָס מזרח-יודענטום וואָלט די נאַציאָנאַלע אויפלע-בונג בשום אופן נישט געהאַט דעם שוואונג, וועלכען זי האָט אין דער איצ-טיגער צייט. אויב מ'קאָן רעדען וועגען געוויסע גייסטיגע ווערטען פון יודענטום — איז עס דאָס מזרח-אייראָפּעאישע יו-דענטום און דאָס ארץ-ישראל'דיגע. איך רעד נישט איצט פון קיין שום פּאַרטיי-אישען שטאַנדפּונקט. נאָר ריין אָביעקטיוו און ווי אַנ'אויפמערקזאַמער בעאָבאַכטער.

דאָס אַמעריקאַנער יודענטום קאָן פּער-שטעהט זיך נישט נעגירט ווערען, אָבער עס איז נישט נאַציאָנאַל-קולטורעל שע-פּעריש, דאָס איז נאָר דאָס מזרח-אייראָ-פּעאישע און ארץ-ישראל'דיגע.

דעריבער בין איך קודם-כל געקומען צו אייך מיט מיין אויסשטעלונג. איך שטעל אָבער אַ תנאי. איך וויל, אַז איר זאָלט קומען זעהען מיין אויסשטעלונג. איך וויל האָבען די מאָראַלישע בעלוי-נונג פאַר מיינע שווערע, אָנגעשטרענגטע איבערמענשליכע אַרבייט, וועלכע איך האָב אַריינגעלעגט אין מיין נייעם בילד.

איך בין פול מיט פרייד צוליב דעם, וואָס איך בין ווידער דאָ צוזאַמען מיט אייך. איך בין דאַנקבאַר די יודען פון וואַרשא, וועלכע האָבען מיר אַזויפיל דאַנקבאַרקייט אַרויסגעוויזען.

דאָס געשפּרעך איז דאַן איבערגעגאַנגען וועגען די יודישע מאָדערנע מאָלער. ה' פּיליכאָווסקי האָט געזאָגט:

אָהן ספק זענען איצט דאָ פיל יודישע טאַלאַנטירטע מאַלער, איך פערלאַנג אָבער פון זיי איינס, זיי זאָלען זיין פּעראַנט-וואָרטליך פאַר זייער יודישקייט, זיי זאָ-לען האָבען א יי ג ע נ ע פאָרמען, פון מיינעטוועגען, ווי זיי רופען דאָס אָן מאָדערנע, אָבער זיי זאָלען זיך נישט באָרגען ביי פרעמדע און דאָס מאַכען פאַר יודיש. זאָל דאָס זיין ווענינער קינסטלעריש נאָר זאָל עס האָבען אַנ'-אייגענע פאָרם.

דער וואָס עסט טשאָלענט, קען נישט מאָלען פונקט אַזוי ווי דער וואָס עסט אָסטריגעס".

ה' פּיליכאָווסקי האָט ווייטער אין אַ האַרציגען געשפּרעך אין אַ פיינעם יודיש זיך געטיילט מיט אונזערע מיטאַרבייטער וועגען זיינע איינדרוקען פון דער קינ-סטלערישער וועלט אין מזרח-אייראָפּאַ.

# געזונד און שעהן!

מאַכט מיך
דער נייער סאָרט
„מלעטשנאַ-יאַסנאַ"

ווירקט בעסער פון פוטער, מילך, אייער און פרוכטען

Plutos שאָקאָלאַד


# יורידישע עצות.

**אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נ י י ע ם פ אָ ל ק ס ב ל אַ ט" אַנטוואָרטען אויף יורידישע אַנטוואָרטען, וואָס ווערען צוגעשיקט נ אָ ר ש ר י פ ט ל י ך פון אונזערע לעזער.**


# קופּאָן.

יורידישע אָפּטיילונג
פון „נ י י ע ם פ אָ ל ק ס ב ל אַ ט".

ביים דערלאַנגען אַנ'אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אַריינגעגעבען. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 9. נאָוועמבער 1927.


6354. ל. א. גליק.

דער דאָזיגער ענין וועט זיך נישט איינגעבען אויף אַנ'אַנדערן אופן צו ערלעדיגען, ווי נאָר דורך אַ שטראָף-פּראָצעס. דעם בעטרעפענדען פּערזאָן דראָהט אומסגעפעהר 6 חדשים. ס'זענען פאַרהאַן מילדערע אומשטענדען און ער קאָן אויך האָפען אויף אַ זאַוויעשעניע פון אַרויסגעטראָגענעם אורטייל. אַלע אַנדערע פשרות קאָנען דעם ענין נאָך מעהר פערפלאָנטערן.

6355. אַ געטרייער לעזער פון נאַרוטאָוויטשאַ.

דער שטאַנדפּונקט פון אייער הויז-ווירט איז דורכאויס אַ פאַלשער, אַ קאָ-רידאָר און קוך ווערען נישט גערעכענט פאַר קיין בעזונדערע צימער און דערי-בער דאַרפט איהר צאָהלען דירה-געלד פאַר אייער וואוינונג נאָר לויט דער ליטערע A ד. ה. 43 פּראָצ., 6 פּראָצ. פאַר די אויסגאַבען.

6356. פּ. ש. פון וו. 43.

דער אויסנאַהם איז נאָר בעשטימט פאַר גאַליציען און נישט פאַר קאָנגרעס פּוילען.

6357. אַ געטרייער לעזער פון ראַדאָגאָשץ.

אָהן אַ שוויאַדעצטוואָ אָ'סאָזשסאַ-מאָשצי פון אייער פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט וועט מען אייך די חתונה-אַקטען נישט אַרויסגעבען.

6358. אַ שטיקערין

די פּעראָרדנונג פון מלוכה-פּרעזידענט איז חל אויף אַלע אויסגערעכענטע אין אַרט. 112 מלאכות אַלס איינס, צו מיט זיי בעשעפטיגען זיך פרויען אָדער מע-נער. וואָס שייך פּאַטענטען, האָבען מיר שוין אייניגע מאָל געענטפערט, אַז הגם לויט'ן אוסטאַוו וועגען אינדוסטרי-שטייער זענען די פּערזאָנען, וועלכע אַרבייטען אָהן געהילפען בעפרייט פון אויסקויפען פּאַטענטען, פאָדערט זיך אָבער לויט דער פּעראָרדנונג וועגען אינדוסטרי-גע-זעץ אומבעדינגט אַ פּאַטענט. שטיקעריי ווערט אין דערמאָנטען אַרטיקעל צווי-שען די מלאכות נישט דערמאָנט.

6359. מעלניק.

6360. אַ לעזער פון גרינעם מאַרק.

6361. ה—טש.

6362. אַ גרופּע האַנדווערקער פון שייבלערס ראַיאָן.

וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פּערזענליך ווענדען צו אונזער יוריסט אין רעדאַקציע פון 3 ביז 4 טעגליך מיטבערעכענענדיג די צייטונג.

6363. אַ פּראָווינצער.

די נייע פּעראָרדנונג וועט ערשט זיין געזעץ-קרעפטיג פון 1. יאַנואַר 1928. לויט'ן אַרט. 9 פון דער דערמאָנטער פּעראָרדנונג וועט מען פאַר פערקויפען, קויפען אָדער בעהאַלטען סאַכאַרין אומ-לעגאַל פער'משפּט ווערען צו בעצאָהלען אַ געלד-שטראָף פון 200 ביז 2 טויזענט זלאָטעס. אַ חוץ דעם דראָהט אויך אַרעסט פון 2 וואָכען ביז 6 חדשים.

# אַ ליבעס-טראַגעדיע אויפ'ן מיטען ים

אַנ'אומגעוועהנליכע טרויעריגע און שפּאַנענדע גע-שיכטע, וועגען וועלכער עס רעדט היינט בערלין.

2.

שאַרלאָטע פלעגט דאָס הערען און דאָס האַרץ פלעגט איהר קלאַפּען. ווער ווייסט, צי ער, איהר חבר פון די קינ-דערישע יאָהרען, וועט נאָך וועלען מיט איהר זיך ווייטער קענען. זי וועט דאָך מוזען בלייבען אַנ'איינפאַכע פישערקע איהר גאַנצען לעבען!.. פון זיינע בריף האָט זי, אמת, זיך איבערצייגט, אַז ער געדענקט איהר און אַז ער וויל איהר נישט פערגעסען... דאָס זענען דאָך אָבער נאָר די ערשטע צייטען; די ערינערונגען פון דער קינדהייט זענען נאָך פריש; די בענקשאַפט צו דער היים איז נאָך שטאַרק. און אַלץ, וואָס איז פון דער היים איז נאָך טייער. אָבער דערנאָך — זי וועט דאָך אַליין זיך שעמען, אַזאַ פּראָסט מיידעל ווי זי איז, פאַר איהם זיך צו בעווייזען!..

אָבער אין דער אמת'ן איז ער גע-ווען צו איהר איצט אַזוי פריינדליך, ווי פריהער, און אפשר נאָך מעהר. ער פלעגט פון איהר נישט אָפּשטעהן, ווען זי איז נאָך געווען לעדיג, און אָפּט מאָל פלעגט ער איהר בעגלייטען, צוזאַ-מען מיט איהר פאָטער, אין ווייער פי-שער-שיפעל, ווייט אין אָפענעם ים אַריין, וואָס ער פלעגט עס פריהער נישט טון צוליב זיין שוואַכען געזונד.

קומענדיג דאָס ערשטע מאָל פון דער אַקאַדעמיע אַהיים אויף די זומער-מאָנאַ-טען, פלעגט ער מוזען מאַכען איהר, שאַרלאָטע'ס, פּאָרטרעט. צי ער פלעגט שילדערען דעם פיש-פאַנג, צי אַ רוהיגען זונטאָג אין אַ קליין פישער-שטעטעל, צי אַ שטורם אויפ'ן אויפגערייצטען ים, — אומעטום האָט מען געזעהן שאַרלאָטע'ס שעהנע, פרישע געשטאַלט...

איינמאָל זענען זיי ביידע אַוועקגע-גאַנגען ווייט פון ברעג אין דעם גע-דיכטען וואַלד. ער האָט דאָ געוואָלט עפּעס מאָהלען. שאַרלאָטע האָט אויך דאָ געזאָלט זיין אויפ'ן בילד. דערצו האָט זי זיך געדאַרפט לאָזען מאָלען מיט פאַנאַנדערגעלאָזענע האָר, מיט ענט-בלויזטע אַקסלען און מיט אַ נאַקעטען האַלז. שאַרלאָטע, וועלכע איז אויסגע-וואַקסען מיט איהם צוזאַמען, האָט זיך נישט געלאָזט לאַנג בעטען, און אויסצי-הענדיג זיך אין דעם ווייכען גראָז, אויף די געדיכטע אָנגעפאַלענע בוים-בלעטער, האָט זי אויף גיך אַראָפּגעוואָרפען פון זיך איהר בלוזע און איז געבליבען לי-גען אין איהר טיף-אויסגעשניטענעם העמד ביז דעם קורצען קליידעל... און ערשט איצט האָט ראַלף דאָ צום ערש-טען מאָל דערפיהלט, אַז ער איז אין שאַרלאָטע'ן פערליבט, פערליבט אַזוי שטאַרק, ווי נאָר אַ יונגער קינסטלער-גייסט קאָן זיין פערליבט... ער האָט גע-לאָזען שטעהן זיין מאָל-ברעט און זיינע פאַרבען, און געפאַלען אַרומנעהמען דאָס שעהנע מיידעל... זי האָט זיך גע-לאָזען... זי האָט איהם נאָך אַליין צו-געדריקט צו איהר הייסען, פערברוינטען קערפּער, צו איהר יוגענדליכער ברוסט און איהם אַזוי פייערדיג געקושט, אַז זיין שוואַך האַרץ האָט מאַכטלאָז גע-שפּרונגען אונטער איהרע צונויפגעפּרעס-טע אָרעמס..

און פון דענסטמאָל אָן זענען זיי שוין מעהר נישט געוועזען קיין יוגענד-חברים, נאָר אַזוי הייס-פערליבטע. זיי פלעגען נאָך אָפּטער ווי פריהער פער-ברענגען צוזאַמען. ראַלף פלעגט מאָלען שאַרלאָטע'ן און זיינע אַרבייטען פלעגען איהם אומגעוועהנליך געראָטען. ער אַליין פלעגט גלויבען, אַז דער רייץ און דער צויבער פון זיינע בילדער נעהמט זיך נישט אַזוי פון זיין טאַלאַנט, ווי פון איהר פרישען און ענטציקענדען קערפּער... זייענדיג אַליין שוואַך און קרענקליך, פלעגט ער זיין בעגייסטערט פון אַלץ, וואָס איז שטאַרק און קרעפ-טיג. פלעגט ער דעריבער זעהן, אַז שאַר-לאָטע, וועלכע דינט איהם אַלס מאָדעל, אַלס מוסטער אין זיינע צייכנונגען, זאָל נאָך מעהר און פאָלקאָמער ענטוויקלען איהרע גלידער, איהרע ביינער, איהרע מוסקולען. ער האָט פון מעקלענבורג פאַר איהרטוועגען אויסגעשריבען ביכער וועגען גימנאַסטיק, ספּאָרט; אין דער אַקאַ-דעמיע האָט ער נעהאַט בעאָבאַכט די קערפּערליכע איבונגען, וועלכע די פּראָ-פעסאָרען ראַטען די מאָדעלען צו מאַכען. ער האָט דאָס זעלבע אויך שאַרלאָטע'ן געהייסען טון. פון איהר געליבטען האָט זי זיך גיך אויסגעלערנט צו פערגעטע-רען איהר שלאַנקע פיגור און זי פלעגט טון אַלץ, וואָס קאָן איהר נאָר פערשע-נערען... ווען ראַלף האָט סוף-זומער געמוזט ווידער אַוועקפאָהרען פאָרטצו-זעצען זיין קונסט-שטודיום, פלעגט זי אַליין זיצען איבער די ביכער וועגען קערפּער - ענטוויקלונג. זי פלעגט אָפט מאָל פערנאַכלעסיגען איהר אַרבייט; דער פאָטער און די מוטער פלעגען אויף איהר שרייען. זי פלעגט פון זיי אויסשטעהן פיל צרות. ביז זי האָט זיי געמוזט מודה זיין, אַז די פישעריי איז שוין פאַר איהר סיי-ווי-סיי קיין תכלית, ווייל זי איז פערליבט אין ראַלף'ן, וועל-כער וועט דאָך מיט דער צייט זיין אַ בערימטער מענש; ראַלף איז אויך פער-ליבט אין איהר, און ער שרייבט איהר אין זיינע בריף, אַז מיט איהר שעהנעם קערפּער וועט ער „איינגעהמען די וועלט" אויב ער וועט זיך ווייטער אויך אַזוי גוט ענטוויקלען...

שפּעטער האָט ראַלף איהר אַראָפּגע-בראַכט צו זיך אין מעקלענבורג. ער האָט אָהן איהר נישט געקאָנט לעבען אַ טאָג אין די ערשטע צייטען פון זייער ליבע. און דאָס, וואָס ער בעדאַרף סיי-ווי-סיי צאָהלען אַנדערע מאָדעלען פאַר זיינע אַרבייטען, איז דאָך איהם בעסער גע-ווען איהר אויסצוהאַלטען. די צייכענונ-גען, וואָס ער פלעגט מאַכען מיט איהר הילף, פלעגט ער ביסלעכווייז פערקויפען און זיי האָבען ביידע געהאַט אויף זיי-ער בעשיידענע אויסקומעניש... שאַרלאָ-טע פלעגט דאָ געהמען לעקציעס ביי גוטע גימנאַסטיק, און ספּאָרט-לעהרערס און זי איז גאָר אין גיכען געוואָרען אַנ-אמת'ע קינסטלערין אין דעם פאַך. איר קערפּער האָט בעקומען אַזאַ בויגזאַמקייט און אַזאַ פערפולקומענהייט, אַז סטודענ-טען פון דער אַקאַדעמיע פלעגען מקנא זיין ראַלף'ען, וואָס ער האָט אַזאַ מאָדעל צו מאָהלען. עס זענען געווען רייכע חברים וואָס זענען געווען גרייט זי זאָל פאַר זיי „פּאָזירען" און לאָזען זיך מאָלען, — אָבער איהר געליבטער וואָלט עס נישט אַריבערגעטראָגען, ווען זי זאָל שטעהן אָדער זיצען אַ נאַקעטע פאַר אַ פרעמדע מאַהלער.

שאַרלאָטע'ס עלטערען וואָלטען נישט ערלויבט זייער טאָכטער אַוועקצופאָהרען פון דער היים צו איהר געליבטען, ווען עס וואָלט נישט געוועזען שוין אָפיציעל זייער שידוך אַנערקענט געוואָרען פון ראַלף'ס פאָטער. דאָס פּאָרל האָט זיך עפענטליך ערקלעהרט אַלס חתן-כלה, און עס איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז זיי וועלען פייערען זייער האָכצייט, ווען ראַלף וועט שוין האָבען געענדיגט די אַקאַדעמיע. דאָס האָט לאַנג נישט גע-דויערט צוליב זיין אומגעוועהנליכער פע-היגקייט. האָט ער צום סוף פון דריטען יאָהר שוין געהאַט בעקומען דעם קינ-סטלער-דיפּלאָם. פון דעסטוועגען האָט מען נאָך אַלץ די חתונה געמוזט אָפּליי-גען. די יונגע פּאָר האָט נישט געהאַט נאָך גענוג קיין געלד אויפצובויען פאַר זיך אַנ'אייגענעם נעסט. ראַלף איז גע-צוואונגען געווען, נאָך'ן ענדיגען די אַקאַדעמיע, אַ לענגערע צייט צו רוהען און נישט צו אַרבייטען, ווייל ער האָט פריהער געהאַט זיך צופיל אָנגעשטרענגט..

די איינציגע פּערדינערקע איז דערי-בער פאָרלויפיג געווען די קרעפטיגע און שעהנע שאַרלאָטע. ראַלף וואָלט איצט נאָך ווייניגער ווי פריהער געקענט ערלויבען, אַז זיין כלה זאָל געהן פּאָ-זירען פאַר אַ וועלכען עס איז אַנדערען קינסטלער. דאָ איז שוין נישט געווען בלויז די מורא און די אייפערזוכט צו אַ פרעמדען מאַנסבילשען אויג, נאָר אויך דער נישט-פערגינערישער געדאַנק, אַז זיין שאַרלאָטע זאָל דינען צום רוהם און צום קינסטלערישען נאָמען פון אַנ'אַנ-דער קינסטלער אויסער איהם.

אין די גרעסערע שטעט פון דייטש-לאַנד איז היינט זעהר אַ גרויסע נאָכ-פראַגע אויף לעהרער פון גימנאַסטיק מיט דער ערלויבניש פון איהר חתן איז שאַרלאָטע מיט אַ יאָהר צוריק אַוועקגע-פאָהרען אין בערלין זוכען אַזאַ מין שטע-לע, און צוליב איהר חנ'עוודיגען און קרעפטיגען אויסזעהן האָט זי טאַקע גאָר אין גיכען געפונען אַ פּאָסטען אַלס „פּראָ-פעסאָרין פאַר גימנאַסטיק" אין איינע פון די רייכסטע בערלינער שולען פאַר יונגע מיידלעך.

(פאָרטזעצונג קומט).

# ראטעוועט א יודישע פאמיליע!

## א יודישע פאמיליע וואלגערט זיך אין גאס.—הונגער און קעלט בעדראהען זייער לעבען.

## יודען בני רחמנים, רופט זיך אפ!

זייט עטליכע חדשים וואלגערט זיך ארום אנ'אומגליקליכע יודישע פאמיליע אין לאדז, דער מאן איז א שוסטער, וואס וואלט פאר זיין פרוי מיט די 3 קליינע קינדערלעך געקענט פערדינען אויף חיונה. ווען ער וואלט נאר געהאט וואו צו זיצען און ארבייטען. זיין נאמען איז לייב בזשעזשינסקי. א גאנצען זומער האט די פאמיליע זיך ארומגעוואלגערט, דא גענעכטיגט און דארט גענעכטיגט, מייסטענס אונטערן פרייען הימעל.

כיר האבען בשעתו אויפמערקזאם געמאכט די יודישע בעפעלקערונג אויף דער אומגליקליכער פאמיליע און גערופען צו שאפען פאר זיי א דירה אויף וואס ס'איז געווען נויטיג אנ'ערך 500 זלאטעס.

ס'האבען זיך אפגערופען: דער רעטונגס-קאמיטעט, וועלכער האט אסיגנירט 50 זל. א געוועלבער אויף אכאדניא גאס האט צוזאמענגעקליבען 52 זל. און מה אט די 102 זל. דעפאנירט ביי א געוויסען חיים זיידע (נאוואמיעסקא 7) איז א דורך א פאר חדשים און דער חיים זיידע האט אנשטאט די 100 זל. אויסגעצאהלט דעם דאזאר שווארץ — 80 זל. 20 זל. זענען ערגיץ איינגעטרוקענט געווארען.

דאזאר שווארץ האט אויך בעקומען געלד צו דעם זעלבען צוועק פון אגדע-רע קוועלען און האט שוין צוזאמען 203 זל.

א צווייטער גבאי ר' טוביה האט אויך 60 זל. צוזאמען איז שוין פארהאן 263 זל. אויף צו דינגען עפעס א שטיבעל אבער איז נויטיג לכל הפחות 500 זל.

לעצטענס געפינט זיך די אומגליקליכע פאמיליע בזשעזינסקי אין הויז פון דער מקוה אויף זאכאדניא, פרירען, געהען אויס פון הונגער און האבען נישט ביינאכט די קעפ, וואו אגידערצולעגען.

מיט 250 זל. קען געראטעוועט ווערען פון אונטערגאנג א פאמיליע פון 5 פערזאן. מ'דארף שאפען א שטוב, וואו בזשעזשינסקי זאל קענען וואוינען און ארבייטען.

צי וועלען זיך אין לאדז טאקי נישט געפונען מענשען, וואס זאלען זיך מיט דעם פעראינטערעסירען און שאפען, די דאזיגע נויטיגע 250 זל.? פילאנטראפען, גוט-הארציגע מענשען, געזעלשאפטליכע טוער, רופט זיך אפ!

---

# לאדזער מאגיסטראט אויף דער בעשולדיגונגס-באנק

## היינט קומט פאר דער פראצעס וועגען די מיסברויכען אין לאגעווניקער וואלד.

היינט הויבט זיך אן אין זגערזש דער פראצעס געגען לאדזער מאגיסטראט פאר דעם נישט-ערלויבטען אויסהאקען דעם מלוכה'שען וואלד אין לאגעווניק, דעם פראצעס האט פערפיהרט די לאדזער סטראראסטווע און אויף דעם בעשולדיגונגס-באנק געפינען זיך דער וויצע-טרעזידענט וואיעוואדזקי און דער לאווניק פון דער ווירטשאפטס-אפטיילונג מושינסקי. דער מאגיסטראט האט זיך פערטיידיגט, אז ער האט גארנישט געוואוסט, אז דער וואלד ווערט אויסגעהאקט און אז די אנגעשטעלטע האבען דאס געטון אויף זייער אייגענער אחריות.

מצד דער בעשולדיגונג טרעט ארויס אדוואקאט לעווארטאוויטש. די אנגעקלאגטע וועט פערטיידיגען די אדוואקאטען שטראמאיער, יאשינסקי און טויאקאווסקי. ס'זענען ארויסגערופען געווארען עטליכע צעהנדליג עדות.

---

# אפקלאנגען פון געשלעג אין שעבט-הויז.

## נעכטיגער פראצעס אין לאדזער קרייז-געריכט.

(8) נעכטען איז אין קרייז-געריכט פארגעקומען דער פראצעס פונ'ם קצב נאמען אשיאק (קעלמא 15), וועלכער איז בעשולדיגט געווארען, אז ער האט געמאכט א שווערען וואונד מרדכי קוראפאטווע (קעלמא 17). בעת'ן סכסוך, וואס איז דאן פארגעקומען צווישען בזשעסקי'ן מיט זיין ווירט, האט קוראפאטווע געשטען אשיאק'ן זיך נישט צו מישען, ער האט דערפאר דערלאנגט קוראפאטווען מיט א מעסער אין בויך און האט זיך שייט געראנגעלט מיט'ן טויט.

ס'זענען דאן ארעסטירט געווארען נאמין אשיאק, הענעך וואלדמאן און מאטעל פייבושעוויטש. נאך דער אויספארשונג זענען די לעצטע 2 בעפרייט געווארען. אויפ'ן פראצעס האט זיך אשיאק מודה געווען. ער איז פער'משפט געווארען אויף 3 יאהר טורמע. דער פראקוראר האט פערארדענט צו ארעסטירען די עדות מאטעל פייבושעוויטש, הענעך וואלדמאן, סטאניסלאוו מיעטשארעק און קלמן בזשעסקי פאר פאלש עדות זאגען.

---

**Dr. PRYBULSKI**

**זאוואדזקא 1, טעל. 25-38.**

וועגערישע און האר-הויט-קראנקהייטען. מענער שוואכע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל), רענטגען-שטראהלען.

נעמט אן פון 9—1 און פון 4—8 אווענד

דאמען פון 4—5 נאכם.

ספעציעלער ווארטע-זאל פאר פרויען.

---

# סאשא לעאנטיעוו'ס היינ-טיגער טאנץ-אווענד.

דער בעריהמטער רוסישער טענצער סאשא לעאנטיעוו, וועלכער מאכט איצט א זיגרייכען טורנע איבער פוילען נאך די טריאומפען, וואס ער האט געפייערט אין מערב-אייראפא, טרעט אויף היינט אין „פילהארמאניע" אויף איין-איינציגען קאנצערט. די אויסלענדישע קריטיק איז פול מיט לויב-געזאנגען וועגען לעאנטיעוו'ס טאנץ-פראדוקציעס. אויך זיין קאנצערט אין לאדז האט ארויסגערופען א גרויסען אינטערעס.

„גאנג".

היינט געהט די אקטועלע רעוויע אין 16 בילדער. „אלעס האט דאס ווארט" געשריבען פון נעל, לעל, שער-שען און וולאסטא.

---

# בריף אין רעדאקציע.

חשובע רעדאקציע!

אין „גייעם פאלקסבלאט" פון זונטאג איז פערהאן א בעריכט פון אנ'אינטערוועניץ וועגען די פערמאכטע בעקערייען און עס ווערט איבערגעגעבען, אז די קאנפערענץ האבען דורכגעפיהרט. ד"ר ראזענבלאט און לאווניק יאפע ווילען מיר דעריבער פעסטשטעלען אט וואס:

1) די דאזיגע קעלער-בעקערייען זענען נישט פערמאכט געווארען דורך די וואיעוואודזטווע, נאר דורך דער געזונדהייטס-אפטיילונג ביים מאגיסטראט.

2) נישט נאר, וואס ה' לאווניק יאפע האט נישט אינטערווענירט, נאר די געזונדהייטס-אפטיילונג האט זיך אפילו אפגעזאגט צוריק צו עפענען די פערמאכטע קעלער-בעקערייען, שוין נאך דעם ווי די וואיעוואודזטווע האט אויפמערקזאם געמאכט, אז דער נייער „אקולניק" איז נישט חל אויף די אלטע קעלער-בעקערייען וועלכע האבען געהעריגע קאנצעסיעס און

3) נאך אנ'ענערגישער אינטערווענץ פון פארזיצער פון דער האנדווערקער-צענטראלע, זא-וואדזקא 5, איז צו שטאנד געקומען א קאנפערענץ אין דער וואיעוואודזטווע, וואו עס איז בעשלאסען געווארען צוריק צו עפענען די פערמאכטע קעלער-בעקערייען און דאס אויסצופיהרען איז איבערגעגעבען געווארען דעם „ווידזשאל פשעמיסלאווי" ביים מאגיסטראט און נישט דער געזונדהייטס-אפטיילונג, און דעמאלט זענען ערשט צוריק געעפענט געווארען די קעלער-בעקערייען.

וו. פארזיצער **א. מינסקי**,

סעקרעטאר **גרינשפאן**.

# א הילף-רוף

## פון אנ'אפגעקומענעם סוחר.

זעהר נעעהרטע רעדאקציע!

ערלויבט מיר אין אייער ווערטע צייטונג זיך צו ווענדען צו די סוחרים פון דער האלע קאשטשעלנא 6.

12 יאהר האנדעל איך צוזאמען מיט אייך אויף איין פלאץ און איך פלעג מיך מיט מיין פאמיליע ערנעהרען, נאר דאס לעצטע יאהר בין איך געווארען א קרבן פון די בעלי-הבתים פון דער האלע, קאשטשעלנא 6. ווי אייך איז בעקאנט, האט מיט מיר פאסירט א שרעקליכע זאך. איהר אליין האט דאס ביי-געוואוינט. איך האב דאס פערליב גענומען און געהאפט אויף בעסער'ס, נאר ליידער בין איך געבליבען אהן שום מיטלען צום לעבען. איך בין אינגאנצען רואינירט, איך האב נישט קיין מעגליכקייטען ווייטער צו קענען זיך ערנעהרען מיט מיין פאמיליע, דעריבער ווענד איך זיך צו אייך מיט א בקשה דאס איהר סוחרים פון דער האלע, קאשטשעלנא 6, זאל אייך אינטערעסירען אין מיין טרויעריגע לאגע, איך זאל מענען ווייטער מיך ערנעהרען צוזאמען מיט מיין פאמיליע און האפענטליך וועט מיין בקשה האבען ביי אייך, סוחרים, דעם געהעריגען אפקלאנג און איהר וועט זיך אין מיין לאגע אינטערעסירען.

עס פאלגט א סוחר פון דער האליע קאשטצעלנא 6.

מ. ל.

א סוחר פון דער האלע קאש-טשעלנא 6.

---

# פון „ארט".

די הכנות צו דעם צווייטען פראגראם אין „ארט" זענען אין פולען ברען.

אלע צווייגען פון קונסט, ווי געזאנג, ווארט-פלאסטיק, מוזיק, מאלעריי, כארעאגראפיע— אלץ ווערט פערוועבדעט אינ'ם צווייטען פראגראם.

עס ארבייטען שוין די שריפטשטעלער, מוזיקער, מאלער, רעזשיסערען, און וועגען די אקטיארען, אז זיי לייגען איין וועלטען, איז דאך איבעריג צו דער-צעהלען.

א סברא, אז צוליב די פערשטארקטע רעפעטיציעס וועט מען שבת נישט שפי-לען, און דעריבער דארפען די אלע, וואס זענען זיך מכין אויף צו פראווען עונג שבת אין אונזער קונסט-טעאטער'ל „ארט" אויסנוצען די פארשטעלונג אין מיטען וואך.

היינט — דער ערשטער שלאגער-פראג-ראם א. נ. „גלאט כשר" מיט'ן גאנצען קאנקורענצלאזען אנסאמבל.

---

# אכטונג, טישלער-מייסטער!

צוליב דעם, וואס דאס צעכען-געזעץ טרעט ארייין אין קראפט דעם 15. דעצעמבער, פאדערן מיר אויף אלע טישלער-מייסטער, ווי אויך דרעקסלער און שניצער-מייסטער, מיטגלידער און אויך נישט-מיטגלידער, צו רעגיסטרירען זיך ביי אונז אין טישלער-מייסטער-פעראיין, פאלודניאווא 4, יעדען טאג פון 7 ביז 10 אין אווענד.

גלייכצייטיג מעלדען מיר, אז זונטאג, ד. 13. ד.ח. 7 א זייגער אווענד קומט פאר אין פעראיין **א פאך-בעראטונג** פון מעבעל-בראנזשע. מיר בעטען אלע מייסטער, וועלכע ארבייטען אויס מעבעל, צו קומען פינקטליך צו דער בעראטונג.

200 מיט אכטונג **די פערוואלטונג.**

---

# אין פלאמען פון ליבע און האס

## ראמאן

גרעגואר האט זיך דערנאך דערמאהנט, ווי יהודית האט געבעטען, אז ער זאל אויף א שריט נישט אפטרעטען פון ...על'ן אין איהר אפוועזענהייט, און אפילו דאן נישט אוועק-..., ווען אין צימער וועט זיך געפינען קארל.

האט זי דאך, ווייזט אויס, מורא געהאט איבערצולאזען ... די קראנקע מיט קארל'ען?... פארוואס?... צי האט זי דען ... נעהאט פאר קארל'ס שרעקליכע פלענער?...

— היינט אין אווענד וועל איך שוין אלץ וויסען!—האט ער ...לאסען ביי זיך—היינט אין אווענד!

ער האט געציטערט און געפלאטערט אינגאנצען פאר דעם ...עם געדאנק, אז ער וועט זיך נאך דערוויסען דעם אמת... וואס ... ער דאן מאכען?

ווען ער וועט, א שטייגער, דערזעהן, ווי זיין ברודער וועט ...ען סם פאר פערעלע'ן, ווי-אזוי וועט ער דען דאן האנדלען? קודם כל. וואס איז אין אזא פאל דער חוב פון א מאנס-..., וואס האט ליב?

— ווי שרעקליך! ווי גרויזאם דאס איז!—האט ער געהאלטען ...איין איבער'חזר'ן, איך וואלט גערען געוואלט פריהער שטארבען! צושאקלענדיג מיט דעם מידען קראנקען קאפ זיינעם האט ... געשלוכצט:

— די משפחה דריוויק איז א פערשאלטענע משפחה! גאט'ס ... האט זיך אראפגעלאזט אויף איהר.

ווען ער האט א ביסעל שפעטער זיך צוזאמענגעטראפען מיט ...ן, האט ער געזאגט צו איהר:

— איך האב געהאט היינט ביי זיך אנ'אויסטערלישען וויזיט. אנשטויסענדיג זיך דערויף, אז גרעגואר מוז האבען מורא'-דיגע יסורים, האט יהודית, ווערענדיג שטארק בלאס, אפגעענט-פערט:

— איך האב זיך געזעהן מיט קורלאנד'ן, און ער האט מיר אלץ איבערגעגעבען...

— אידא! — האט דער קראנקער תחנונים'דיג אויסגערופען— אויס רחמנות צו מיר, גיב מיר אלץ איבער... זאג מיר, אויף ווי-פיל דאס אלץ, וואס כ'האב געהערט, איז אמת? דער דאזיגער מענש האט מיר גארנישט ענדגילטיגעס געזאגט, אבער ער האט אין מיר אריינגעווארפען אזעלכע פערדאכטען, וואס זענען גרוי-זאמער פון דעם שרעקליכסטען אמת...

— איך קאן אייך גארנישט זאגען, הער גרעגואר! היינט אין אווענד וועט איהר זיך אליין איבערצייגען.

גרעגואר האט זיי אנגעקוקט מיט אויגען, וואס זענען אי-בערפולט געווען מיט אונגעהויערען צער און טרויער — מיט גרע. ניצלאזער פערצווייפלונג...

— זאל שוין אזוי זיין... היינט אין אווענד!

אזוי האט ער ארויסגעזיפצט און איז אוועק צו זיך.

## קאפיטעל 9.

### די נעץ פערציהט זיך.

יענעם אווענד האט זיך ווידער איבערגע'חזר'ט דיזעלבע סצענע. וואס אין די פריהערדיגע אווענדען.

אין דרויסען איז געווען א קלארע אויסגעשטערנטע נאכט. רוהיג און שטיל איז געווען ארום און ארום.

דער ווינד, וואס האט געבושעוועט אין די לעצטע טעג, האט זיך אינגאנצען איינגעשטילט—געווען, ווי געצוימט.

עס האט אויסגעזעהן, ווי די גאנצע נאטור האט זיך גע-וואלט אין דער שטיל און קאנצענטרירטקייט צוקוקען צו דער שווע-רער דראמע, וואס האט זיך געזאלט אפשפילען אין דער פאבריק. מיט'ן צופאלען פון דער נאכט האט זיך ארום די פאבריק-בנינים ארומגעפלאנטערט עפיס א מענש, וועלכער האט זיך פון צייט צו צייט אויסבעהאלטען אין דער פערטיפונג פון גארטען, מויער.

דאס איז געווען קורלאנד.

ער האט זיך געמאכט גרייט, ווייל ס'קאן זיין, אז עמיצער וועט דאך איהם היינטיגע נאכט ברויכען צו האבען אין דער פאבריק.

ער איז ארומגעגאנגען מיט אנגעשפיצטע אויערען און אויגען, גרייט אין יעדער מינוט קומען צו לויפען אויף דעם רוף פון יהודית'ן.

פון דער פערטיפונג אין וואנד, וואו ער האט זיך אויסבע-האלטען, האט ער אויסגעצייכענט געזעהן דאס פענסטער פון פע-רעלע'ס צימער. איבעריגענס איז דאס פענסטער געווען דאס איינ-ציגע, וואס איז געווען בעלויכטען אין דעם הויז.

ווי נאר ער האט זיך פערשטעקט אין זיין בעהעלטעניש, האט ער גלייך דערזעהן דעם שאטען פון יהודית'ן אין פענסטער.

זי האט זיך, וואהרשיינליך, צוגעקוקט אין דעם נאכטיגען דרויסען ארויס, צי דער אגענט איז שוין אויפ'ן ארט.

קורלאנד האט א פאכע געטון אין דער לופטען מיט א ווייס טיכעל.

יהודית האט עס בעמערקט, און א בערוהיגטע, איז זי אפ-געטראטען אין דער טיף פון צימער.

גרעגואר איז היינט געזעסען לעב'ן דער קראנקע בלויז ביז זיבען א זייגער. דערנאך איז ער אוועק אין עס-צימער.

עפען האט ער אבער נישט געקענט.

— וואס איז מיט דיר? פיהלסט זיך היינט ערגער?—האט איהם קארל קאלט א פרעג געטון.

— יא, ערגער.

— דארפסט נישט אזוי פיל צו זיצען לע'ם פאליע'ן. דאס שצפט דיך אויס. גיי, לייג זיך בעסער.

— ביזט גערעכט. איך געה טאקי.

גרעגואר איז אויפגעשטאנען און איז אוועק אין זיין צימער.

(פארטזעצונג קומט)

## בעקאַנטמאַכונג.

צוליב דער בעקוועמליכקײט פֿאַר מײַנע געעהרטע קונדשאַפֿט האָב איך איבערגעטראָגן מײַן שאַמאָט-אויוון-פֿאַבריק אין צענטרום דער שטאָט פּיעטריקאָווער 37 װ: איך בעזיץ אַ שעהנעם אויסוואַהל פֿון פֿערשידענע שאַ-מאָט-אייוונס און קיכען — שעהן און גוט מיט בעקוועמע בע-דינגונגען, רעעלע בעהאַנדלונג פֿאַר דער געשעצטער קונדשאַפֿט.

J.H.Grynholc, Piotrkowska 37

אין הויף, רעכטע אָפֿיצינע 118

פֿאָדערט איבעראַל — נאָר די פּאַ-טענטירטע

# פֿעלד-בעטען

**Palma-Patent** װערזעהן מיט דער פֿאַבריקס-מאַרקע

פֿאַר װעלכע מיר גאַראַנטירען אויף 8 יאָהר שטעטס אויף לאַגער און אַ גרויסען אויסוואַהל: ניקעל-בעטען, ניקעל-קינדער-בעטען, טיש-בעטען, אַמעריקאַנקעס, קינדער-װעגעלעך, קינדער-בענקעלעך אויף רעדלעך ווי אויך טעטער-מאָס.

מאַטראַצען, געבעטעס, שאַטקאָ-ווע און האַנאַדישקע קאַזעטקעס און טאַפּטשאַנעס.

בעמ.: בעטלעך מיט װענטלעך װײס אָדער ברוין 27 זל., פֿאָלאָנע-בעטלעך 14 זל.

רעעלע בעהאַנדלונג. פֿאַבריקס-פּרייזען. הורט. װעטמעליכע ראַפּעראַטורען. דעטייל.

לאָדז, פּאָלנאָצנאַ 24, טעלעפֿאָן 85-31.

**ZAKŁAD RYSOWNICZY** i malowania ręcznego

**M. Szwarcowski**

NARUTOWICZA 36, tel 35-25.

stale na składzie wielki wybór wzorów do haftu ręcznego i maszynowego. – Ceny niżej konkurencyjne. 970

# לעטשניצע
פֿון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

| | | |
|---|---|---|
| ד״ר ראַקאָווסקי | נאָז האַלז, אויערען קר. | 11—10 3—2 7—6 |
| ד״ר רוזשאַנער | הויט און געשלעכטס קר. | 11—10 2—1 |
| ד״ר גאָלדשטײן-פּאָלאַק | אויגען-קראַנקהייטען | 1 2 |
| ד״ר יוסטמאַן | נערווען קראַנקהייטען | 12—2 |
| ד״ר ראָזענצווייג | קינדער-קראַנקהייטען | 10—12 4—5 |
| ד״ר פּאַפּיערני | פֿרויען און געבורטס-הילף | 1-11½ 5—6 |
| ד״ר קאַנטאָר | כירורגישע-קראַנקהייט. | 4-5 זונ. 1—2 |
| ד״ר ווײנבערג | אינ. חערין לונגען-קר. | 1-11 5½—7 |
| ד״ר סטופעל | רענטגען | 12—2 4—6 |
| א. גראָדזענטשיק | צאָהן-ארצט | 3—7 |
| נ. ראָזעס | צאָהן-ארצט | 9—2 |

צאָהן-מונדהיילונג, בעליכטונגען, קאָראָנען, פּאָמבען א. א. װ.

בײַ דער לעטשניצע איז געעפֿענט געוואָרען

### א רענטגען-אינסטיטוט

הײלונג פֿון הויט קראַנקהייטען פֿון קאָפּ (פֿאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען פֿאַר בעשטראַהלונג אַזוי דורכליכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. אַ קורס פֿאַר שטאַמלער.

אימפֿונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פֿון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפֿען זונטאָג.

ווִיזיט אין דער שטאָט.

# אַ געוועלב
ווערט געזוכט

אין דער געגענד פֿון נאָ-וואָמיעסקאַ. מעקלערס גע-וואונשען. — צו ערפֿאַהרען אין אַדמיניסטראַציע. 197

# אַ שפּולער
צו סוויטערס (האַנט און קראַפֿט) קען זיך זאָפֿאָרט מעלדען ביי אַ פֿינקעלשטיין, פּעטרי קאָווער 64. 207

זאָפֿאָרט איבערצוגעבען אַ גרויסע

# שאַפּע
צו קויהלען אין פּראָגע מיט גוטע בעקוועמליכקייט. קילינסקי 141. 181

# אַלס שותּף
טרעט איך צו צו אַ גוט-איינגעפֿירט געשעפֿט אָדער אונטערנעהמונג. כ׳בעזיץ אַ קאַפּיטאַל העכער פֿון 500 דאָלאַר. אָפּערטען אונטער „קויפֿמאַן" אין אַדמ. 189

**KINO TEATR „SYRENA"**

ŁÓDŹ ALEKSANDROWSKA 37 TEL. 49-48

# קינאָ „סירענאַ" אַלעקסאַנדראָווסקאַ 37

פֿון היינט מיטוואָך, דעם 9. נאָוועמב. ה. י. ביז מאָנטאָג דאָס בעסטע יוד. בילד מיט׳ן בעריהמטען

## רודאָלף שילדקרויט

# פֿאָטערס און קינדער
**(Ojcowie i Dzieci)**

## Specialista dla przepukliny
**Wynalazca patent. bandaży**

דער 20-יעהריגער, בעקאַנטער ספּעציאַליסט ראַפּאָפּאָרט פֿון לעמבערג, גראַשיצקי-גאַס 8 איז געקומען נאָך לאָדז און נעהמט אַן ליידענדע אויף פֿערשידענע געברעכליכקייטען און קערפּער-פֿערקרימונגען, ווי: 1) ליימטען-ברוכען, וואָס פֿאַלען אַרײַן אין ביס (אַײער-בײַטעל) גאַבעל-ברוכען, בויך-ברוכען, גאַבער-מוטער-ברוכען, אויך גאַל-שטיינער, הענג-בויך א.ז.װ. ס׳ווערט געהיילט מיט די נייעסטע ספּעציאַל הייל-בענדאַזשען פֿון אייגענער ערפֿינדונג, וואָס איז געוואָרען אָנערקענט דורך מעהרערע פּראָפֿעסאָרען, 2) פֿערקרומטע פּלייצעס (הויקערס) לעהמונגען, געשוואָלענע פֿיס, העלפֿט דעם קראַנקען מיט די נייסטע הייל-אַפּאַראַטען.

ספּעציאַליסט ראַפּאָפּאָרט איז געוואָרען בעשאַנקען אויך מיט אַ גאָלדענעם מעדאַל. ספּעציאַליסט ד״ר. ראַפּאָפּאָרט נעהמט אויף ליידענדע

ביי כאַראַשטש, № 17 זגערזשער № 17

# Przetarg.

„Magistrat m. Łodzi ogłasza **przetarg na oddanie w dzierżawę 2 kiosków w parku Staszica na sezon letni 1928 roku.**

Reflektanci winni składać oferty do Wydziału Gospodarczego, Plac Wolności 14, II piętro, pokój Nr. 37 do dnia 15 listopada r. b." 190

Dr. med.

**L. Pikielny**

ספּעציאַל-ארצט פֿאַר נירען, בלאָזען און האַרן-קראַנקהייטען

**Nawrot 8**

telefon 19-90.

עמפּפֿאַנגט פֿון 4—7 אין אָוונט

Dr. med.

**I. Dynenson**

קינדער-קראַנקהייטען

9 פּאָלודניאָוואַ 9

טעלעפֿאָן 23-70

צוריקגעקעהרט.

נעהמט-אָן פֿון האַלב 5 ביז 6 און אין דער לעטשניצע „סאַלוס" גלובנאַ 41, פֿון 1½—12½.

**Zaginiony został** weksel na sumę zł. 100.– wystawca L. Lasman na zlecenie I. L. Grynsztajn, pł. 15 listopada 1927 r. Weksel zostaje unieważniony. Znalazca zechce takowy zwrócić do M. Jamnika, Kilińskiego 23, dla Pływackiego. 198

**Zaginiony został** stempelek Ch. Engelki, Łódź, Zgierska 30a

# 8-ונג ה״ה פּריזיערס!

איך בעזיץ אַ רייכען אויסוואַהל פֿון

## קעלנישע און בלומען-וואַסערן

צו אַזעלכע נידריגע פּרייזען פֿון 3.60 אַ קילאָ

| | |
|---|---|
| וועזשעטאַל נאָר | 3.— „ „ |
| פּיקסין | 7.75 „ „ |
| בריליאַנטין | 3.60 „ „ |

ווי אויך אַלע אַרט פּריזיער-צובעהערע צו פֿאַבריקס-פּרייזען. מיט אכטונג

**Perfumerja J. DRUKIER, Zawadzka 11**

מעבעל | קויפֿט נישט קיין | מעבעל

# מעבעל
בעפֿאַר איהר איבערצייגט אייך נישט אין מײַן

# 44 מעבעל-געשעפֿט 44
גדאַנסקאַ (דלוגאַ)

טעלעפֿאָן 56-62

**CH. ŁAZNIK**

נור בײַ מיר קענט איהר **מעבעל** שעהן גוט בעקומען פֿערשידענע און ביליג.

בעמערקונג: אויך קויף איך פֿערשידענע מעבעל, דיוואַנען, פֿעלצען, ניי-מאַשינען, סאַמאָוואַרען, אַנציגער א. א. װ. איך צאָהל די העכסטע פּרייזען. קומט און איבערצײַגט אײַך.

# עס ווערט געזוכט
אַ קוואַליפֿיצירטער

## רונד-קראַפֿט-זאָקען-אַרבייטער

אויף „קאָראָנאַ-שטאַנדאַרט" און עהנליכע מאַשינען מיט לאַנג-יעהריגער פּראַקטיק פֿאַר אַ קליינער אונטערנעהמונג. אָפֿערטען אונטער „שטאַנדאַרט" אָפּצוגעבען אין דער אַדמיניסטראַציע פֿון פֿאָלקסבלאַט. 186

# דירעקטאָר
— גראַמאַטיק, קאָנווערזאַציע, — האַנדעלס-קאָרעספּאָנדענץ, ליטעראַטור קאָן מען גרינדליך און שנעל ערלערנען.

די פֿעראינטערעסירטע ווערען געבעטען אויפֿצוגעבען זייער אַדרעס אין אַדמיניסטר. „נ. פֿאָלקסבל." 195

## Ostrzeżenie!

Zagubiłam 10 blankietów wekslowych bez podpisu po 50 złotych każdy, z żyrem in blanco

**M. I. MAZO, Pomorska 79.**

Takowe niniejszym unieważniam i ostrzegam przed nabyciem.

G. BARACOWA
Żeromskiego Nr. 46

191

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן-אַרצט

# St. GELBERG
זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08

היילט גאַנץ פֿערנאַכלעסיגטע ציינער און מונד-קראַנקהייטען, צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פֿון קינסטליכע ציינער. נעהמט אָן פֿון 9—12 פֿאַרמיטאָג און פֿון 3—7 אין אָוונט. צו ביליגע פּרייזען. 193

# לעטשניצע
פֿון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און ערצטל. דענטיסט.-קאַבינ.

**„Sanitas" Cegielniana 29, tel. 44-51.**

נעמען אָן פֿאָלגענדע דר.:

| | |
|---|---|
| ד״ר ענגעל | ד״ר לאַמסי |
| „ פֿריד | „ ש. מאַלאָוויטש |
| „ גערשטיין | „ מאַרדקאָוויטש |
| „ גוטשטאַט | „ פּריבולסקי |
| „ אימיד | „ ה. ראַקאָווסקי |
| „ איציגזאָן | „ ג. ראָזענבערג |
| „ קאַצענעלזאָן | „ פֿרוי ראָזענבלאַט |
| „ ס. קאַנטאָר | „ שאַיעראָוויטש |
| „ לעווינזאָן | „ א. שטיינבערג |
| „ פֿ״ר לעווינזאָן | „ י. שטיינבערג |

צאָהן-ערצטע

| | |
|---|---|
| צוקער | קרעניצקאַ-ציפּין |
| גרינשטיין-האַרקאַווי | שאַצקאַ |

אַנאַליזען פֿון אורין, בלוט א. ז. װ. 92

ס׳ווערט געזוכט

# אַ צימער מיט אַ קיך
מעקלער׳ס געוווינשען.

צו ערפֿאַהרען נאַרוטאָוויטשאַ 56, וו. 40. 201

# לעטשניצע
פֿון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

בזשעזשינער 11, טעל. 63-37

אָפֿען פֿון 9 פֿריה ביז 7 אָוונד.

| | | |
|---|---|---|
| ד״ר וואָלינסקי | נאָז, האַלז, אויערען קר. | 3—4 |
| ד״ר קערשנער | קינדער קראַנקהייטען | 9½-12 4-5 |
| ד״ר שיפּמאַן | אינערליכע קראַנקה. | 11—1 |
| ד״ר ליפֿשיץ | הויט-און געשלעכטס-קר. | 12—2 |
| ד״ר שמירגעלד | נערווען און גײַסטיגע קר. | 1—3 |
| ד״ר גאָלדבלאַט | אויגען-קראַנקהייטען | 12½—2 |
| ד״ר עליאַסבערג | כירורגישע-קראַנקה. | 1—3 |
| ד״ר בערגמאַן | פֿרויען און געבורטס-הילף | 3—4 |

פּסיכאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. װ. פּאָקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פֿערלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויך פֿלעגמאַ און בלוט.

### אימפֿונגען געגען שקאַרלאַטין.

בײַ דער לעטשניצע איז געעפֿענט געוואָרען אַ

### דענטיסטישער קאַבינעט
עס נעהמען אָן:

| | | |
|---|---|---|
| ד״ר זילבערשטיין | צאָהן-אַרצט | 10—2 נמ. |
| ד״ר לאָזשינסקי סטאַראָפּאָלסקאַ | צאָהן-אַרצט | 5—7 |

קינסטליכע ציינער, קאָראָנען, פּאָמבען א. א. װ.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.


Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.